

صوبائی اسمبلی شمال مغربی سرحدی صوبہ

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیئرمین پشاور میں بروز جمعہ المبارک مورخہ 26 ستمبر 2003ء بمطابق

28 رجب 1424 ہجری صحیح دس بجکر سینتالیس منٹ پر منعقد ہوا۔

جناب ڈپٹی سپیکر اکرام اللہ شاہد مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ۔ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ۔
وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ ۝ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ صَدَقَ اللَّهُ الْعَظِيمُ۔

(ترجمہ): اور تم میں ایک جماعت ایسی ہونی چاہیے جو لوگوں کو نیکی کی طرف بلائے اور اچھے کام کرنے کا
حکم دے اور برے کاموں سے منع کرے یہی لوگ ہیں جو نجات پانے والے ہیں۔ اور ان لوگوں کی طرح نہ
ہونا جو متفرق ہو گئے اور احکام بین آنے کے بعد ایک دوسرے سے (خلاف) اختلاف کرنے لگے یہ وہ لوگ
ہیں جن کو قیامت کے دن بڑا عذاب ہوگا۔ وَآخِرُ الدَّعْوَانِ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ۔

محترمہ نسرين خٹک: پوائنٹ آف آرڈر سر۔
 مولانا فضل علی (وزیر تعلیم): پوائنٹ آف آرڈر سر۔
 جناب ڈپٹی سپیکر: مولانا فضل علی صاحب، وزیر تعلیم۔

رسمی کارروائی

وزیر تعلیم: ستاسو ڈیرہ شکریہ سپیکر صاحب۔ پرون زمونبرہ محترمہ فرح عاقل شاہ د ہغہ نمبر تین سکول سکینڈل بارہ کبني خبرہ اوچتہ کرے وہ جی۔ زہ چي دلته نہ دفتر تہ بيا لارم نو د هغې رپورتونہ دواړه راغلي دي جی۔ په هغه رپورتونو کبني ملزمان هغوي نه دي نامزد کړي۔ نه په چا باندې شهادت شته او نه په چا باندې هغې کبني ثبوت راغلي دے جی۔ صرف هغوي دا سفارشات کړي دي چې دا کسان بدل کړئ۔ او دا واقعات لکه څنگه چې اخباراتو کبني راځي چې د پچیس سال نه شروع دي، په دیکبني ډیر استاذان بدل شوې دي۔ څوک پاتې دي، څوک شته، څوک نشته، څوک په موقع باندې دي۔ نوزہ د هغه رپورت نه پخپله Satisfied نه یم۔ زما دا تجویز دے که چرے د هاؤس خوبنه وی نو دا به ستینډنگ کمیٹی تہ حواله کړو ځکه چې دا خو زمونبره قوم باندې یو ډیر بدنما داغ دے (تالیان) او بيا زمونبره د پښتو روایات هم دي او اسلامی شریعت او پښتو روایات، نوزہ وایم چې ستینډنگ کمیٹی د هغې باقاعدہ پوره رپورت دغه کړي او د هغې تحقیقات او کړي جی۔ یا به اسمبلئی تہ هغه پیش کړي۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ډیرہ مہربانی جی۔

Is it the desire of the House that the matter.....

(Interruption)

Mrs. Nasreen Khattak: Mr. Speaker Sir, I would like to say some thing about this.....

(Interruption)

جناب ڈپٹی سپیکر: ایک منٹ جی، محترمہ عاقل شاہ صاحبہ۔

محترمہ فرح عاقل شاہ: سر! اس کے بارے میں اخبار میں لکھا ہوا ہے کہ ہائی سکول نمبر 3 میں اساتذہ اپنے طلبہ کے ساتھ زیادتی کرتے ہیں اور نیچے لکھا ہوا ہے کہ ایسے اساتذہ کو تبدیل کر دیا گیا ہے۔ تو یہ تبدیلی تو کوئی سزا نہ ہوئی۔ وہ یہاں سے چلے جائیں گے تو کہیں اور اپنا کام شروع کر دیں گے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ہاں ہاں۔ ان کی بھی یہی بات ہے۔ وہ آپ کی تائید کر رہے ہیں۔

محترمہ فرح عاقل شاہ: نہیں، میری تائید انہوں نے نہیں کی۔ انہوں نے یہ کہا کہ ابھی تک اس واقعہ کی Information نہیں ہے کہ یہ ٹیچرز Involve تھے یا نہیں؟ آپ تو ان کے نام بھی۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: نہیں، انہوں نے تو تجویز دی ہے کہ سٹینڈنگ کمیٹی کو ریفر کر دیتے ہیں۔

محترمہ فرح عاقل شاہ: سٹینڈنگ کمیٹی بھی کچھ نہیں کرے گی سر، ان کو سخت سے سخت سزا ملنی چاہیے اور یہی ان کا وہ ہے اور ہم اس وقت تک چپ نہیں بیٹھیں گے جب تک آپ لوگ Announce نہیں کرتے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی محترمہ نعیمہ اختر۔

محترمہ نعیمہ اختر: شکریہ، جناب سپیکر صاحب۔ جناب سپیکر صاحب! جس طرح منسٹر صاحب نے کہا کہ میں بھی Satisfied نہیں ہوں، ہماری بھی ریکویسٹ ہے کہ یہ سکینڈل بار بار نہ اٹھے اور اس کا فوری حل ہو۔ ان کی ٹرانسفر اس کا کوئی حل نہیں ہے۔ ہم فرح عاقل شاہ کی بالکل تائید کرتے ہیں اور اس کا ایسا حل ہونا چاہیے آئندہ یہ اس فلور پہ نہ اٹھے، ان کو مکمل سزا ملنی چاہیے۔ اور جہاں تک سٹینڈنگ کمیٹی کے حوالے کرنے کا سوال ہے تو اس کی فرح صاحبہ خود بھی ممبر ہیں اس کو ریفر ہونا چاہیے لیکن یہ نہیں کہ سال اور دو سال اس کی رپورٹ آنے میں لگ جائیں۔ اس کے لئے کوئی ٹائم بھی متعین ہونا چاہیے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محترم ڈاکٹر ذاکر شاہ صاحب۔

جناب اسرار الحق: جناب سپیکر! زہ د د ہی متعلق خبرہ کول غوارمہ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: دے سرہ متعلقہ دہ؟

جناب اسرار الحق: او جی ہم دے سرہ خبرہ کومہ جی۔ دا کوم چہ حرکتونہ کبیری دا جی د سکول خبرہ نہ دہ۔ دا مختلف د بنار سکولونہ چہ کوم دی، دا حرکتونہ پکبئی کبیری تاسو یقین ساتئی چہ دا سلسلہ راروانہ د پرائمری سکول نہ واخلہ

نو مڊل سکولونو کبني، په هائي سکولونو کبني ټوله دا سلسله روانه ده خو تر اوسه پورې د دې چا مخ نيوي نه ده کړې، د دې تدارک نه ده شوې. دا حرکت چې کوم ده، په بنار کبني ټولونه دي، د قصه خواني نه واخله فردوسه پورې، ده هوتلونو کبني هم دا حرکات کيږي لگيا دي. زما خيال ده د دې د پاره يو سپيشل کميټي جوړه شي چې هر څه طريقه کيده شي چې د دې مکمل تدارک اوشي او زما خيال ده چې هغې کسانو خلاف د سخت ايکشن واغستلې شي. لکه دا صرف حل نه ده چې صرف ترانسفر اوشي.

جناب ډپټي سپيکر: دا بس اوشو جي په دې باندې بحث اوشو. محترم جناب بلور صاحب، محترم جناب بشير احمد بلور صاحب، ده ---

جناب بشير احمد بلور: جناب سپيکر صاحب! څنگه چې زمونږه رور خبره اوکره نو هر شي د پاره خو مونږ سپيشل کميټي نه شو جوړولې. دا خبره بالکل تهپيک ده چې ډيپارټمنټ شته، پکار دي چې ډيپارټمنټ په دې زيات فکر اوساتي چې ولې زياتې کيږي؟ چې کوم فرح صاحبه خبره کړې ده او منسټر صاحب او وئييل چې دا ستينډنگ کميټي ته حواله کوو نو د دې صحيح خبره دا ده چې د دې به پورا تفصيل راشي او چې کوم خلق دي، دا به په ترانسفر باندې به نه کيږي، زه به خواست کوم چې هغوي ته د سخت نه سخت سزا ورکړې شي.

جناب ډپټي سپيکر: او جي تهپيک شوه جي. نو بيا داسې کار پکار ده جي ---

جناب بشير احمد بلور: دا ده کميټي ته حواله شي.

جناب ډپټي سپيکر: تهپيک شوه جي. تاسو خالد وقار صاحب.

جناب خالد وقار ايډوکیټ: سپيکر صاحب! زه هم يوه خبره کوم چې کومه هم ده سره Related خبره ده او زما د حلقه د شيخانو سکول ده. بالکل هغسې الزامات، هم دغسې خبرې هم په هغه سکول کبني دي او ماته ډير شکاياتونه او رپورټونه راغلي دي.

جناب ډپټي سپيکر: تاسو به دا بيا هغوي ته ورکړئ. زه دغه کوم. جناب نادر شاه صاحب.

جناب نادر شاہ: زما پہ خیال چھی وزیر تعلیم صاحب چھی کوم تجویز او کرو نو دا ڊیر
 موڈوں دے او مطلب دا دے چھی د ڊی به پورا تحقیق اوشی او په دیکبھی د
 زیات دغه ضرورت نشته دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: حاجی حبیب الرحمان خان۔

جناب حبیب الرحمان: مہربانی، جناب سپیکر بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔ پروں جی
 زموں د انجینئرنگ یونیورسٹی طالب علمان راغلی وو او۔

(شور)

Mr. Deputy Speaker: Order please Order....

جناب حبیب الرحمان: پروں جناب عالی! د انجینئرنگ یونیورسٹی طالب علمان
 راغلی وو کمپیوٹر انفارمیشن ٹیکنالوجی والا۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب ڈپٹی سپیکر: دا خود دے سرہ Related نہ دہ کنہ جی۔ دا خود دے سرہ Related
 نہ دے جی۔ تاسو یو منٹ جی نسریں ختک صاحبہ۔

محترمہ نسریں ختک: محترم جناب سپیکر صاحب۔۔۔۔۔

(شور)

جناب ڈپٹی سپیکر: آرڈر پلیز۔

محترمہ نسریں ختک: جناب سپیکر صاحب! ابھی اخبار میں اسی حوالے سے ایک خبر آئی ہے کہ ان اساتذہ کی
 ٹرانسفر کی گئی ہے۔ اگر ایسا ہے تو یہ انتہائی سنگین جرم ہے Against humanity، یہ بچوں کے ساتھ جو
 کچھ ہوا ہے اور اگر اخبار میں آیا ہے کہ ان اساتذہ کو ٹرانسفر کیا گیا ہے تو کیا ہم یہ کہنے پر مجبور ہوں کہ وہ اپنے
 Criminal Offence کی دکان کہیں اور سجا دیں۔ یہ تو کوئی سزا نہ ہوئی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی، صحیح ہے۔ مہربانی۔ حافظ حشمت صاحب۔ محترم جناب حافظ حشمت صاحب وزیر
 زکوٰۃ و عشر۔

جناب حشمت خان (وزیر زکوٰۃ و عشر): محترم سپیکر صاحب! دے حوالے سرہ ما
 ایجوکیشن منسٹر صاحب تہ ہم یو تجویز پیش کریے وو۔ وزیر قانون صاحب سرہ

مو پري مشوره او ڪره ڇي زه يو سکول ته تله ووم د دې حواله سره پخپله د دغې واقعے نه بعد زه بيا يو علاقے ته لارم۔ که يو ڪمپلينٽ بکس مونر کيدو خو ڇي دا پڪبنې شرط وي ڇي په دغه Application په دغه شڪايت باندې د هغه نوم نه وي نو هغه به نه Consider ڪوؤ ځکه ڇي ماته هم ايجوڪيشن منسٽر صاحب بنه خبره او ڪره ڇي بيا خو به هر سرے راځي او د استاد خلاف به بکس ڪبنې څه وراچوي نو دا خو مطلب دا دے ڇي يو سياسي يو دغه به ترے نه جوړ شي۔ نو که داسي يو حل ورله راوياسو ڇي يو شڪايتي بکس هلته ڪبنې موجود وي په سکول ڪبنې او بيا د ڊيپارٽمنٽ نه سرے ورځي يو مياشت پس او هغه کهلاوهي ڇي د کوم ٽيچر خلاف هم چرته، ظايره سٽوڊنٽ خو په بنڪاره يو ٽيچر خلاف نشي کولي نو دا زما مطلب دے تجويز دے جي۔

جناب ڏيپٽي سپيڪر: دے سلسله ڪبنې۔۔۔۔۔

(قطع ڪلامی)

جناب عبدالماجد: د دوي خبرو زه تائيد ڪوم۔

جناب ڏيپٽي سپيڪر: محترم جناب حسين خان کانجو صاحب۔

جناب حسين احمد (وزير سائنس اينڊ ٽيڪنالوجي): دے منسٽر صاحب ڇي دا اول دا Declaration او اعلان او ڪرو ڪنه اور بشير بلور صاحب او دوي ورسره اتفاق او ڪرو۔ په دې نور مزيد د بحث ضرورت نشته۔

جناب ڏيپٽي سپيڪر: بحث ضرورت نشته۔ زه عرض ڪومه جي په دې باندې دے سلسله ڪبنې Motion او د هغې Terms and reference ڇي کوم د هغوي تحريري راوري مونر به بيا هغه سٽينڊنگ ڪميٽي ته حواله ڪرو زه منسٽر صاحب ته دا خواست ڪومه ڇي هغوي د رول 153 لاندې ڇي کوم دے Motion او Terms and reference ڇي کوم دے هغوي تحريري راوري مونر به بيا دا سٽينڊنگ ڪميٽي ته حواله ڪرو۔

جناب پير محمد خان: سپيڪر صاحب زما پڪبنې يو ريڪويسٽ دے۔ مولانا صاحب خو۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب عبدالاکبر خان: نه تاسو خو هاؤس نه موشن مه اخلئی ځکه چي هاؤس
Questions Hour کبني دے کنه جي۔

جناب ڏيڻي سپيڪر: نه نه دوئي به ئے راوري۔ دوئي به ئے راوري۔ منسٽر صاحب ته ما
اووئي چي هغوي دے دا راوري۔

جناب پير محمد خان: سپيڪر صاحب! دا دستينڊنگ ڪميٽي ڪار دے جي۔ دے ته
خصوصي ڪميٽي پڪار ده۔ خصوصي ڪميٽي په دي پسي اولگي۔۔۔۔

جناب ڏيڻي سپيڪر: يو منت جي۔ تاسو دي کبني ڇه وائي دے سره Related دے؟ دا
خو مونو آرڊر او ڪرو جي بس۔۔۔۔۔

(قطع کلامياں)

محترم ياسمين پير محمد خان: نه دا دوئي چي ڪوم تيرانسفر او ڪرو او نور سڪولونو ته ئے
واستول نو دا خوبه خبره نه ده۔

جناب ڏيڻي سپيڪر: نه دا خو ڪوڙ کنه۔

محترم ياسمين پير محمد خان: نا زمونبره خو دا خواست دے چي دا استاذان دے خپلو
ڪورونو ته واستوي او هغوي بل سڪول کبني دنه پريڊي۔ ترڇو پوري چي په
دي ڇه فيصله نه وي شوې۔ دا چي ڪه بل سڪول ته واستوي او هغوي هلته کبني
دا ڪارونه او ڪري۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب ڏيڻي سپيڪر: وزير تعليم ته خواست دے چي هغوي د د محترم ياسمين پير
محمد خان صاحبه خبره واورى جي۔ جناب مولانا فضل علي صاحب، جي تاسو
خپله خبره ڪوئي۔

محترم ياسمين پير محمد خان: جي سر، زما تاسو ته دا خواست دے چي دا استاذان چي
ڪوم دي، دا في الحال واخلئي او خپلو ڪورونو ته ئے واستوي تر هغي پوري
چي په دي باندي ڇه فيصله نه وي شوې نو دا بل سڪولونو ته مه استوي

(تالیاں) خُکھ چہی ہلتہ ہم دوئی کولہی شی کہ تاسو دغہ شان اوکری ولہی چہی
تیرانسفر د دہی علاج نہ دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محترمہ ڈاکٹر صاحبہ۔

ڈاکٹر امتیاز سلطان بخاری: میں اسی بابت کہنا چاہوں گی کہ استادوں کو بہت بڑی سزائیں ملنی چاہئیں۔ ان
حالات میں استادوں کو جبکہ وہ بچوں پر ظلم کر رہے ہیں، ان کو کڑی سے کڑی سزا دینی چاہیے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی بس تھیک دہ ہغہ راغلہ۔ اوشوہ جی بس کنہ۔ Questions
Hour. جی۔

جناب جمشید خان: مہربانی جی زما یو ضروری خبرہ دہ جی۔

نشانزدہ سوالات اور ان کے جوابات

جناب ڈپٹی سپیکر: بس کوئسچنز آور دا وخت لہر دے د جمعے ورخ دہ۔ سوال نمبر 214
جناب ڈاکٹر ذاکر اللہ خان صاحب۔

* 214 _ ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: کیا وزیر منصوبہ بندی و ترقیات ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ کوہستان ڈیولپمنٹ پراجیکٹ گزشتہ کئی سالوں سے اپر دیر میں کام کر رہا ہے؛
(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو مذکورہ پراجیکٹ کے گزشتہ تین سالوں کے ترقیاتی اور غیر
ترقیاتی اخراجات کی مجموعی تفصیل فراہم کی جائے؟

وزیر منصوبہ بندی و ترقیات (جواب وزیر صحت نے پڑھا): (الف) جی ہاں یہ درست ہے۔

(ب) مذکورہ پراجیکٹ پر تمام اخراجات بنیادی طور سے ترقیاتی مقاصد کے لئے ہیں کیونکہ ملازمین کی
تقرری بھی پراجیکٹ کو چلانے کے لئے عمل میں لائی گئی ہے تاہم اس کی تفصیل درج ذیل ہے۔

سال	تنخواہ کے اخراجات	ترقیاتی اخراجات
1999-2000	1.718 ملین۔	906 ملین۔
1999-2000	1.599 ملین۔	26.177 ملین۔

1999-2000 2.126 ملین۔ 46.435 ملین۔

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: جناب سپیکر صاحب! شکریہ۔ د سوال نمبر 214 د (ب) جز پہ جواب کبھی ما دوئ نہ تفصیل غوبنتی دے۔
(شور)

جناب ڈپٹی سپیکر: آرڈر پلیز۔

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: د (ب) جز پہ جواب کبھی ما دوئ نہ جی تفصیل غوبنتی دے د دریو کالو د ترقیاتی او غیر ترقیاتی اخراجاتو نو دیکبھی لیکلی دی -1999 2000-1999, 2000 زہ خو پہ دے پوہہ نہ یم جی چے دا د کوم کال اخراجات ئے راکری دی؟ ما د دریو کالو غوبنتی دی او پہ دیکبھی دا Figures او د کال یو بنولے دے۔ نو یو سوال خو مے دا دے جی۔ او دوئم زہ د منسٹر صاحب نہ دا تپوس کول غواړم کہ چے دا ترقیاتی اخراجات دی نو غیر ترقیاتی اخراجات خو دوئ پکبھی ماتہ نہ دی بنولے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محترم جناب ظفر اعظم صاحب۔ منصوبہ بندئی متعلق دے۔ عنایت اللہ خان صاحب بہ جواب ورکوی۔

اراکین: او جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی بنہ۔ محترم عنایت اللہ خان صاحب۔

وزیر صحت: On behalf of Minister of Planning and Development بِسْمِ اللّٰهِ

الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔ د دے غلطئی چے کوم نشاندھی محترم ڈاکٹر ذاکر اللہ خان صاحب کرمے دے، د دے Correction بیا پہ دے بل کاپئی کبھی شوے دے۔ ڈاکر اللہ خان صاحب د اطلاع د پارہ زہ عرض کومہ، دا دے 2000-1999 بیا 2000-2001 بیا 2001-2002 دا پہ دے کاپئی کبھی شوے دی جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: بنہ دا غلطی شوے دے؟ Clerical mistake دے۔ تھیک شو جی۔

وزیر صحت: پہ بلہ کاپئی کبھی د دے اصلاح شوے دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: سوال نمبر 217 جناب ڈاکٹر ذاکر اللہ خان صاحب۔ جناب ڈاکٹر ذاکر اللہ خان صاحب۔

* 217 _ ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: کیا وزیر منصوبہ بندی ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

- (الف) آیا یہ درست ہے کہ ملاکنڈ ڈویژن میں علاقائی طور پر ملاکنڈ رورل ڈویلپمنٹ پراجیکٹ (M.R.D.P) ایک بہت اہم پراجیکٹ ہے جو گزشتہ دو سالوں سے کام کر رہا ہے؛
- (ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ پراجیکٹ پریڈیکٹر کی تعیناتی تاحال عمل میں نہیں لائی گئی ہے؛
- (ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ موجودہ پراجیکٹ ڈائریکٹر کو اس پراجیکٹ کا اضافی چارج دیا گیا ہے؛
- (د) آیا یہ بھی درست ہے کہ اربوں روپے کے اس پراجیکٹ کو مناسب وقت اور توجہ نہ ملنے کے نتیجے میں انتظامی اور دیگر کام متاثر ہو سکتا ہے؛

(ه) اگر (الف) تا (د) کے جوابات اثبات میں ہوں تو حکومت MRDP کے لئے فوری اور مستقل طور پر پراجیکٹ ڈائریکٹر کی تعیناتی کے لئے اقدامات کرنے کا ارادہ رکھتی ہے؟

وزیر منصوبہ بندی و ترقیات (جواب وزیر صحت نے پڑھا): (الف) جی ہاں، یہ درست ہے۔

(ب) جی نہیں، یہ درست نہیں ہے۔

(ج) جی نہیں، ستمبر 2001 میں موجودہ پراجیکٹ ڈائریکٹر کو اضافی چارج دیا گیا تھا جو بعد میں مستقل کر دیا گیا۔

(د) جی ہاں، یہ درست ہے۔

(ه) حکومت نے مستقل پراجیکٹ ڈائریکٹر کی تعیناتی تین سال کے ابتدائی مرحلے کے لئے کر دی ہے۔

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: جناب سپیکر صاحب! دہی سوال 217 د جز (ج) پہ جواب کبھی دوی ماتہ وائی چہ "جی نہیں، ستمبر 2001 میں موجودہ پراجیکٹ ڈائریکٹر کو اضافی چارج دیا گیا تھا جو بعد میں مستقل کر دیا گیا ہے۔" نو دیکبھی زما خو خپل دا خیال دے جی چہ د 2001 نہ دوی تہ اضافی چارج ورکھے شوے وو او پہ 2003 کبھی دے اوس دغہ خائے کبھی مستقل غوے دے۔ دوہ کالہ چہ کوم دا تائم تیر شوے دے۔ نو دے د پی ایند پی یو ذمہ دار افسر وو، نو ماتہ دے منسٹر صاحب دا او وائی چہ دوی تہ بہ دا تنخواہ د پی ایند پی نہ ملاویدہ او کہ نہ د د پراجیکٹ نہ بہ ورتہ ملاویدہ؟ یو

سوال مے دا دے او دوئم ضمنی مے ورپسے دا دے چہ زما د معلوماتو مطابق---

Mr. Deputy Speaker: Order please, order.

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: د پراجیکٹ ڈائریکٹر تنخواہ نوے 90 ہزار روپئی دہ پہ دہ غریب ملک کنبہ۔ او: قرضو باندہی اغستہ شوہ پیسو کنبہ، نو زہ دا وائمہ چہ نوے 90 ہزار روپئی د دوئ تنخواہ دہ، نو د زانو د ترقئی، د سوشل پروگرامونو د پارہ پہ ہغہ کنبہ 49,591 روپئی ایبنو دے دی او دلته کنبہ زما سرہ تفصیل شتہ چہ ہغہ د دوئ د نیمے تنخواہ ہم برابر نہ دی۔ نو دوئ بہ خہ فزیکل ورک کوی او کہ نہ دوئ بہ گادو او پہ دغہ باندہی دا پیسہ خرچ کوی؟

محترمہ نسرین خٹک: جی، سپلیمنٹری کوئسچن۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محترمہ نسرین خٹک صاحبہ۔

محترمہ نسرین خٹک: یہ MRDP کے بارے میں جی وقتاً فوقتاً سوالات آتے رہتے ہیں، 90 نوے ہزار روپے تنخواہ تو خیر Clearly سامنے آگئی ہے۔ سوال یہ ہے کہ یہ آیا Loan یا Grant کے حوالے سے Ninety thousand ہے اور اس میں کتنا Interest ہے؟ رہا سوال کہ یہ Ninety thousand rupees a month بھگ بارہ 12 لاکھ روپے سالانہ ہو جاتے ہیں، تو جب میں نے اس سوال کے حوالے سے Comparative analysis کیا تو Women community Development and Social Development کے Sector میں اتنے اخراجات نہیں ہوئے جتنی کہ ان کی تنخواہیں ہیں تو اس کے بارے میں بھی وضاحت طلب کر لی جائے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: نگہت اور کرنئی صاحبہ۔

محترمہ نگہت یا سمین اور کرنئی: اسی سوال کے ساتھ میرا سوال یہ ہے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: اسی کے ساتھ ہے؟

محترمہ نگہت یا سمین اور کرنئی: سوال یہ ہے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ضمنی سوال ہے، سپلیمنٹری سوال ہے؟

محترمہ نگہت یا سمین اور کرنئی: جی ضمنی ہے، بہت مختصر سوال ہے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی، اچھا۔

محترمہ نگہت یا سمین اور کزنٹی: وہ ضمنی سوال یہ ہے کہ نوے 90 ہزار روپے پراجیکٹ سے جو تنخواہ لے رہا ہے تو یہ Government servant ہے، تو کیا وجہ ہے کہ بے روزگاری جو روز بروز بڑھتی چلی جا رہی ہے، تو بے روزگار لوگوں کے لئے ہم لوگ وہاں سے پراجیکٹ منیجر کی Job کو کیوں نہیں Pick کرتے اور اس کو واپس اپنی جگہ پر کیوں نہیں بھیج دیتے تاکہ دو آدمی جو ہیں ان کا روزگار لگ جائے بجائے اس کے نوے 90 ہزار روپے وہی سرکاری افسر تنخواہ لے رہا ہے۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب ڈپٹی سپیکر: محترم جناب حبیب الرحمان خان صاحب!

جناب حبیب الرحمان: زما جی پہ دیکھنی ضمنی خبرہ دا دہ، دوئی خود یو پراجیکٹ د ڈائریکٹر د تنخواہ خبرہ کوی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: او۔

جناب حبیب الرحمان: خو Overall ہغہ چپی کوم دے نو دا د 4 Billions روپے پراجیکٹ دے۔ د دپی Non-developmental expenditure چپی کوم دے چپی د ہغی Analysis مونبرہ Developmental سرہ اوکرو نو پہ 20 percent contribution چپی دے نو دا د Provincial Government دے۔ Visible On ground، چپی مونبرہ گورو چپی د ہغی چپی شومرہ-Non developmental expenditure دے نو ہغی د Developmental نہ ڊیر زیات تاوان دے۔ سرہ د دپی نہ چپی 80 percent د باہر ادارے لگوی او 20 percent چپی کوم دے نو ہغہ Provincial Government لگوی۔ نو د ہغی باوجود تر اوسہ، چونکہ زہ دہ ہغی پراجیکٹ ایریا د یو یونٹ پہ حیثیت بانڈی د ہغی سرہ زما تعلق دے تر ننہ پورې بغیر د دوہ سیکٹرو نہ Rural Access Road، دے او Provincial Highways دی، د دپی نہ علاوہ Visible work on ground پہ یو Sector پہ ضلعے کبنی ہم د ہغوی صفر دے۔ زمونبرہ دا ٲول رونبرہ ناست دی۔ زہ وائمه چپی ولې داسی پراجیکٹ مونبرہ چلوؤ؟ دوئی دیوے تنخواہ خبری

کوی، دیوے تنخواہ خبرہ نہ دہ۔ دتولو تنخواگانو اوتی اے او پی اے جی چپی کوم دے نو هغه ډیر زیات دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: اوشوہ جی۔ جناب شاہ راز خان صاحب ضمنی سوال ځکه چپی وخت لږ دے۔

جناب شاہ راز خان: جناب سپیکر صاحب! شکریہ۔ او زه هم په دې سلسله کښې دا گزارش کومه، ځنگه چپی حبیب الرحمان خان خبره او کره چپی دا پراجیکټ صرف د تنخواگانو د پاره پراجیکټ دے چپی په دیکښې ملازمین تنخواگانے اخلی او هغوی هغه PC-1 هم دومره Defective جوړ کرے دے چپی د هغې د وچه په دې باندې څلور کاله خوتیر شو، دولس 12 کاله به نور تیر شی خو دغه پراجیکټ به چرته یوه خخته هم کیږدی۔ ځکه چپی د هغې پی سی ون داسې دے لکه فرض کره دوی Rural Access Road جوړوی نو د Rural Access Road د پاره چپی د دوی کومه فارموله ده نو هغه دا ده چپی په هغې ځائے کښې به 7,500 آبادی وی او 7,500 آبادی په مالاکند ډویژن کښې هیڅ ځائے کښې نیشته چپی هغې ته روډ نه دے تلے نو دغه د دغه Components پیسې به ټولې هم دغه شان پرتې وی۔ نو دغه شان۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ضمنی سوال جی مختصر جی۔

جناب شاہ راز خان: زما گزارش دا دے چپی د دې پراجیکټ چپی کوم PC-1 دے نو دا د Revise شی او دا که کمیټی ته حواله شی نو ډیر زیات به ښه وی چپی د دې دا PC-1 Revise کری۔ د دې Donors سره خبره او کری او د دې پراجیکټ په ذریعه واقعی د ملاکند ډویژن رورل ایریاز Develop شی او که نه دغه پیسې هم په دغه تنخواگانو کښې، دغه په تې اے او په پی اے او دغه په گاډو کښې به والوخی او ختم به شی او خبره به لاندې راشی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب جمشید خان صاحب!

جناب جمشید خان: شکریه، جناب سپیکر۔ دا پراجیکټ د دیر، سوات، ملاکند ایجنسی، بونیر او شانگلہ د پاره هم دے نو مونږه خوتر اوسه پورې د دې پراجیکټ څه او نه لیده۔ پراجیکټ ډاټرکټر به ئے نوے 90 ہزار روپئی اخلی او

نور چي پڪيٽي ڄومره ڄومره تنخواه اخلي، اين جي اوز چي پڪيٽي ڄومره ڄومره تنخواه اخلي، د هغي ڄه حساب ڪتاب نشته نو د خدائے د پاره په دې پراجيڪٽ باندې صوبائي حڪومت نه داسي طريقه ڪار پڪار وي-----

جناب ڊپٽي سپيڪر: نو په دې باندې بيا داسي پڪار وي چي بحث پرې ڪوئي نو بحث د پاره يو بيل طريقه ڪار دے خو ضمني ڪوئسچن چي دے نو هغه مه ڪوئي جي۔

جناب جمشيد خان: چي مخڪيٽي دے اسمبلي ته راغلي دي نو مونبره په دې باندې دا بحث شروع ڪرے دے او د حڪومت په نوٽس ڪيٽي مو دا خبره راوستے ده چي په ديڪيٽي د انڪوٽري اوشي-----

(قطع ڪلام)

جناب ڊپٽي سپيڪر: تههڪ شو۔ جناب مظفر سيد صاحب۔ مظفر سيد خان۔

جناب مظفر سيد: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔ شڪريه جناب سپيڪر۔ دا انتھائي اهم او ديره ضروري ڪوئسچن دے۔

Mr. Deputy Speaker: Order please.

جناب مظفر سيد: دا يو انتھائي اهم ڪوئسچن دے او دا يواڄے د دغه پراجيڪٽ مطابق نه بلڪه په ٽوله صوبه ڪيٽي پراجيڪٽس ڪار ڪوي او دلته ڪيٽي بالڪل د يو بنار ناپرسان غوندم هغوي ڪار ڪوي۔ نه په هغوي باندې چيڪ اينڊ بيلنس شته، نه په هغوي ڄه د ڪنٽرول نظام شته نو مونبره په دې وخت ڪيٽي د حڪومت نه ٽيوس ڪول غوارو چي زما ضمني سوال دا دے چي آيا د هغوي د ڪنٽرول ڪولو د پاره تا سو سره ڄه انتظام شته دے؟

جناب ڊپٽي سپيڪر: تههڪ شوہ۔

جناب مظفر سيد: او دوئم خبره دا چي په دې باندې د Check and Balance د ساتلو د پاره، نو دا ڪوئسچن دے د اسمبلي ڪميٽي ته حواله شي۔ چي د دې صحيح صورتحال مخے ته راشي او د دې صحيح حل مخے ته راشي نو دا به د ٽول پراجيڪٽس د پاره يو نمونه او ڪري۔ نو دا دے ڪميٽي ته حواله شي۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب محمد امین صاحب! داسی کار دے او تاسو ته یو عرض کومہ ولې چې سوال هغوی کرے دے۔ پکار دا وه چې ستاسو متعلقه چې کوم ممبران صاحبان دی، هغوی په دې باندې باقاعدہ خپل خپل سوالونه راوړے وے یا د بحث د پارہ ئے دغه کرے وے۔ نو دا خو یو ضمنی سوال هم او نه شی او بحث پرې شروع شی۔

جناب محمد امین: زما ضمنی سوال دے چې د دې پراجیکٹ کوم دائریکٹر دے نو هغه نوے ہزار روپئی تنخواہ د میاشته اخلی نو آیا دا ٹیکنیکل کس دے او کہ نه ٹیکنیکل نه دے؟

جناب ڈپٹی سپیکر: تھیک شوہ۔ صحیح شوہ جی۔

جناب محمد امین: فرض کرہ کہ دوئی ٹیکنیکل نه وی نو آیا په دې ملک کنبی د ٹیکنیکل کسانو دومره Shortage دے او کمے دے۔ چې مونږه د دې په نیمه باندې کسان نه شور اوستے؟

جناب ڈپٹی سپیکر: محترم جناب پیر محمد خان صاحب۔

جناب پیر محمد خان: زما خودا ریکویسٹ دے کہ لږه توجه زما طرفته را کرئی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی، جی۔

جناب پیر محمد خان: اوله خبره زما دا ده سپیکر صاحب، چې یو ملازم دے، چې دا ملازم په دې دفتر کنبی کار کوی نو ده لس (10) زرہ روپئی تنخواہ وی او چې کومہ قرضه مونږه په سود باندې اخلو، چې هلته کنبی ځی نو بیا د ده یو لاکھ روپئی تنخواہ شی نو دا کومہ Specialty په ده کنبی راشی؟ لہذا دا سوال ډیر اہم دے ځکه چې مونږه په سود باندې پیسې اخلو۔ دا پیسې کہ د دې د پارہ اخلو چې د بعضے کسانو تنخواگانے برہاؤ شی نو بیا خو بیله خبره ده، بیا خود هغې اغستو ته ضرورت نشته۔ کہ قوم د کار د پارہ وی نو بیا د دې پیسو دا استعمال خو غلط کیږی۔ دا سوال ورسره د پی اینډ ډی، او د دې پراجیکٹ متعلق څه سوالات دی، دا ټول تاسو نن کمیټی ته حواله کرئی یو خوبه ټائم بچت شی او بل هلته کنبی به په کمیټی کنبی د ملاکنډ ډویژن ممبران کیښنی۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب مفتی نظام الدین صاحب!

جناب پیر محمد خان: د دے بل خہ حل نیشته جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تھیک شوہ جی۔ مفتی نظام الدین صاحب!

مولانا نظام الدین: پہ اصل کبني جی د تنخواگانو خبرہ نہ دہ۔ کہ دوی دا تنخواگانے تراوسہ پورے اغستی خو چي کارئے کرے وے نو ہم بہ بنہ وہ۔ دا پہ اصل کبني د کلی والو علاقو د ترقی د پارہ دے نو د کلی والو علاقو د پارہ دوی دا شرط ایبنو دے دے چي 20% او 10% بہ ورکوی نو کلی والو خلقو سرہ دا پیسے پہ کوم خائے کبني وی؟ نو دا پیسے ہم د غسے د دوی سرہ پرتے دی او خپلے تنخواگانے تیرے خوری۔ نوزہ دا درخواست کومہ چي دا کمیٹی تہ حوالہ کرئی او صوبائی حکومت د دا خبرہ بالکل سنجیدہ واخلی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: پہ دیکبني بیا موشن راورئی نو بیا بہ Move کرو جی۔ محترم جناب عنایت اللہ خان صاحب!

جناب پیر محمد خان: سپیکر صاحب! تاسو د هاؤس نہ تپوس او کری، حکومت بہ خپلہ پیش کوی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: نہ کنہ، موشن بہ پیش کوئی کنہ۔

جناب حبیب الرحمن: نہ جی دا سوال موشن دے کنہ۔ پہ دے سوال باندی د خلقو مکمل رائے دہ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محترم جناب عنایت اللہ خان!

جناب عنایت اللہ (وزیر صحت): پہ دے کوئیسچن چي کوم معلومات غوبنتلے شوے وو نو حکومت هغه معلومات پوره پوره ورکری دی۔ دوی د پراجیکٹ پہ افادیت باندی بحث کوی چي پراجیکٹ کارا ونہ کرو۔ نو زما خیال دے چي دا یوہ بیله موضوع دہ۔ پہ دے کوئیسچن کبني بیله موضوع چہرلے شوے دہ۔ محترم ممبرانو بیل خیز راوراندے کرو۔ پہ دے کوئیسچن کبني دا جواب شوے دے چي پہ دے پراجیکٹ کبني Full time پراجیکٹ منیجر شتہ چي هغه پہ ستمبر کبني پہ

Acting basis کار کو، Later on ہغہ Permanent پراجیکٹ مینیجر شو او د پراجیکٹ نہ ہغہ تہ Salary ملاویدہ۔ ما چہ کومہ رابطہ کرے دہ۔ چہ پہ اکتوبر 2002 کبہی چہ دے نو Full time پراجیکٹ مینیجر شو دے نو دہ Tenure درے کالہ دے۔ نو د دريو کالو پورہ دہ Tenure تراوسہ پورہ نہ دے پورہ شوہ نو دا زما د دہ حوالے سرہ اطلاعات دی۔ لہذا دوئ کہ د پراجیکٹ د افادیت پہ بارہ کبہی بحث کوئ، د ہغوہ پہ Salary باندہی بحث کوئ، دا خان لہ کوئسچن دے او خانہ لہ موضوع دہ نو د ہغہ د پارہ د اسمبلی د رولز مطابق د راشی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: د ہغہ مطابق د راشی۔

وزیر صحت: یا د Fresh Question راوری کہ د پراجیکٹ پہ افادیت باندہی بحث کوئ او دوئم زہ دا عرض کومہ چہ بار بار د اسمبلی پہ فلور باندہی دا خبرہ راخی چہ پہ دہ پراجیکٹس چہ دا خومرہ Non-salaried component دے نو پہ دیکبہی بالکل حقیقت شتہ دے۔ خو پراجیکٹس Donors fund دی۔ پہ پراجیکٹس کبہی ہمیشہ د پارہ دا خیزونہ وی خکہ چہ دا خیزونہ پہ پی سی ون کبہی د مخکبہی نہ طے وی۔ پی سی ون د مخکبہی نہ Decide او تیار وی۔

جناب امیرزادہ: پوائنٹ آف آرڈر سر دا Donors نہ دی، Lenders دی۔ مونبرہ د ہغوہ نہ Loans اخلو۔

جناب ڈپٹی سپیکر: مونبرہ تاسو لہ تائم در کوؤ دا خونامناسب دہ، جی۔

وزیر صحت: د پی سی ون پہ Revision باندہی کہ آنریبل ممبر صاحب د بونیر نہ چہ کوم تجویز او کرو چہ د دہ پہ پی سی ون پہ Revision باندہی د کاراوشی نو د دہ سرہ زما اتفاق دے چہ دی اے ایس پی (DASP) پراجیکٹ دے، مونبرہ پہ دیر آپر کبہی کار کوئ، Dir Area Support Project دے۔ د ہغہ ہم پہ پی سی ون پہ Revision باندہی کار او کرو او اسلام آباد تہ لارل۔

جناب ڈپٹی سپیکر: د دہ متعلق ستاسو خہ خیال دے چہ دا Case دے Standing Committee تہ Refer کرے شی۔

وزیر صحت: دا چچی کله Minister for Planning & Development راشی، نو د
دې سره د دا ممبران صاحبان کیبنی او زه به هم بالکل Support کومه خو چچی
په پی سی ون Revision باندې کار اوشی۔

جناب امیر زاده: په دیکبنې زما یو ضمنی سوال دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: سوال نمبر 222 جناب ڈاکٹر ذاکر اللہ خان صاحب۔۔۔۔۔

(شور/قطع کلامی)

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: سپیکر صاحب د دې سوال جواب خوئے رانکړو چچی تنخواه ئے د
پی ایندې نه اغستی ده او که د پراجیکت نه ئے اغتسی دی؟

(قطع کلامی)

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر صاحب! دا یو ریکویسٹ دے جی۔ داسې قسمه
سوال مخکبنې راغلې دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محترم جناب پیر محمد خان صاحب!

جناب پیر محمد خان: د خواتینو په ترقی باندې 49 هزار روپئی لگی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: د خواتینو په ترقی باندې 49 هزار روپئی۔

جناب پیر محمد خان: 49 هزار روپئی د خواتینو په ترقی باندې۔

جناب ڈپٹی سپیکر: او د حضراتو په ترقی باندې؟

جناب پیر محمد: 49 هزار روپئی د خواتینو د پاره دی۔ لکه څنگه چچی ما او وئیل چچی دا

زور یو سوال دے۔ Question No.147 دے نو خواتین کی ترقی کے لئے 49 هزار

روپے۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب ڈپٹی سپیکر: بس جی دا دغه اوشو۔ سوال نمبر 217 جناب ڈاکٹر ذاکر اللہ خان صاحب۔ جناب

ذاکر اللہ خان!

جناب پیر محمد: دا کمیٹی ته حواله دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: خبری نئی جی۔ دا خو جی مارولنگ ورکرے دے چہی تاسو دوئم سوال اوو ایٹی۔ Sorry سوال نمبر 222 جناب ڈاکٹر ذاکر اللہ خان صاحب!
 * 222 _ ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: کیا وزیر ترقیات و منصوبہ بندی ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:
 (الف) آیا یہ درست ہے کہ دیر کوہستان ڈیولپمنٹ اپر دیر 31 دسمبر 2002 کو ختم ہو چکا ہے;
 (ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ پراجیکٹ ڈائریکٹر کے لئے موسم گرما کے لئے شرینگل کے مقام پر جبکہ موسم سرما کے لئے تیمر گرہ کے مقام پر لاکھوں روپوں کی لاگت سے دفاتر تعمیر کئے جا رہے ہیں جو کہ 2004 تک مکمل ہو جائیں گے;

(ج) اگر (الف) و (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو:

1- مذکورہ دفاتر کی تعمیر کا کیا جواز ہے;
 2- دونوں مقامات پر تعمیر کئے جانے والے دفاتر کی کل تخمینہ لاگت بتائی جائے اور تاحال کتنی رقم خرچ کی جا چکی ہے۔ تفصیل فراہم کی جائے؟

وزیر ترقیات و منصوبہ بندی: (الف) مذکورہ پراجیکٹ کی معیاد 31 دسمبر 2003 تک ہے۔ مزید ڈیڑھ سال کے لئے یعنی 30 جون 2005 تک اس کی توسیع زیر غور ہے۔

(ب) شرینگل میں دفتر پہلے سے تعمیر شدہ ایف۔ ڈی۔ سی کی عمارت میں قائم کیا گیا تھا۔ مگر گورنر صوبہ سرحد کے حکم کے تحت یہ عمارت اور زمین چکدرہ یونیورسٹی کی تحویل میں دے دی گئی۔ اور پراجیکٹ کے سٹاف کو وہاں سے نکالا گیا مجبوراً ایک چھوٹا دفتر بنا کر دفتری امور چلانے شروع کئے جبکہ تیمر گرہ میں نیا دفتر تعمیر کیا گیا ہے جو کہ جون 2002 میں مکمل ہو چکا تھا۔

(ج) 1- موسمی حالات اور اوپر دیئے گئے واقعات کی پیش نظر سٹاف کی ضرورت کے لئے منظور شدہ سکیم کے تحت دفاتر بنائے گئے ہیں جو کہ اشد ضروری ہے۔

2- تفصیل درج ذیل ہے۔

مقام	تخمینہ لاگت	تاحال اخراجات
تیمر گرہ	16,00,000	11,51,030

شرینگل

16,00,000

11,88,275

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: د دہ سوال پہ جواب کبھی دوی ماتہ وئیلی دی چہ یو دفتر پہ تیمر گرہ کبھی جوڑ شوہی دے نوزہ دا تپوس کول غوارمہ چہ پہ تیمر گرہ کبھی دا کوم دفتر جوڑ شوہی دے چہ دا د پراجیکٹ پہ استعمال کبھی دے او کنہ جی۔ دا د بل چا پہ استعمال کبھی دے او کہ داسی د موسمی حالاتو کبھی د خلقو د پارہ دفترے جوڑیری نو بیا دے منسترانو او سی ایم ہم داسی خائے پہ خائے بنگلے جوڑ اول پکار دی چہ د موسم اثرات پرہ نہ کیری۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ممبرانو له ہم پکار دی۔ جناب عنایت اللہ خان صاحب!

جناب عنایت اللہ (وزیر صحت): دا کوم سوال ئے چہ او کرو نو دا Fresh Question دے نو د دہ د پارہ د پہ بل سیشن کبھی Fresh Question راوری یا د Separately د Department نہ معلومات او کری۔

جناب ڈپٹی سپیکر: نقطہ چیں ہے غم دل اس کوسنائے نہ بنے۔

کیا بنے بات جہاں بات بنائے نہ بنے

(تہقہ)

جناب ڈپٹی سپیکر: تھیک دہ جی شکریہ۔ سوال نمبر 370 جناب سعید گل صاحب!

جناب مظفر سید: سپیکر صاحب! پوائنٹ آف آرڈر یوہ خودا دہ چہ زما ریکویسٹ دا دے چہ مونبرہ تہ Satisfactory جواب بالکل نہ ملاویری او تاسو پرہ پینہ راکارئی او اخوا ترے لار شے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ما خوا او وئیل۔

کیا بنے بات جہاں بات بنائے نہ بنے

جناب مظفر سید: تر هغی وختہ پورہ مونبرہ له مخکبھی سوال له تلل نہ دی پکار چہ تر خو مونبرہ تہ Satisfactory جواب نہ وی راغلی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: زہ کومہ۔

جناب مظفر سید: چہ جواب نہ وی راغلی۔ دا تہول سوالات او جوابات غلط دی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: سوال نمبر 370 محترم سعید گل صاحب۔۔۔۔۔

(قطع کلامی/شور)

* 370 جناب سعید گل: کیا وزیر ترقیات و منصوبہ بندی ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ صوبہ سرحد میں مختلف پراجیکٹوں میں ہزاروں افراد برسر روزگار ہیں;

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ افراد میں اکثر کی عرصہ ملازمت دس سال سے زائد ہے;

(ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ پراجیکٹ ختم ہونے پر ان افراد کو دوسرے محکموں میں ملازمت کے حصول

میں پراجیکٹ کی ملازمت اور تجربے کو مد نظر رکھ کر عمر میں رعایت نہیں دی جاتی;

(د) اگر (الف) تا (ج) کے جوابات اثبات میں ہوں تو پراجیکٹ کی ملازمت کو مد نظر رکھ آیا حکومت

دوسرے محکموں میں حصول ملازمت میں عمر میں رعایت دینے کا ارادہ رکھتی ہے؟

جناب سراج الحق (سینیئر وزیر خزانہ و ترقیات و منصوبہ بندی): (الف) جی ہاں۔

(ب) جی ہاں۔

(ج) جی نہیں۔

(د) ایسے تمام افراد جن کی عمر مقررہ حد سے زائد ہو چکی ہے۔ حکومت ایک مروجہ قانون اور پالیسی کے

تحت عمر میں مناسب حد تک رعایت دیتی ہے۔

مزید یہ کہ حکومت نے حال ہی میں ہدایات جاری کی ہیں جسکی رو سے متعلقہ محکموں کے سیکریٹری صاحبان

پانچ سال تک اور محکمہ اسٹیبلشمنٹ دس سال تک عمر کی بالائی حد میں رعایت دینے کا مجاز ہے۔ لہذا ایسے تمام

افراد جن کی عمر مقررہ حد سے زائد ہو چکی ہو اس رعایت سے مستفید ہو سکتے ہیں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: اب میں نے ان کو فلور دے دیا ہے۔

ڈاکٹر ذاکر اللہ خان: بیابا سوا لونه نه کوؤ۔ بالکل به ئے نه کوؤ۔

مولانا امان اللہ: د دہی ملگرو د سوا لونو چہی کوم حشر کیری نو د دہی خو بیبا هہو

سوال پکار نه دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: نه چہی سوال چہی کوم دا حشر دے کنه نوزه به دا عرض او کرم دا

سوال طریقہ دا ده چہی تا سو به سوال کوے که بل سرے پکبنہی ضمنی سوال کوی

نو تاسو په سوال باندې بحث شروع کوو او بحث دومره اوږد شی چې په هغې کبني د سوال پته نه لگی چې ضمنی سوال پکبني کوم یو دے نو که ضمنی یا سپلیمنټري کوئسچن وی نو هغه بیا تهپیک ده۔ تاسو او مونږه ترے د پښتو جرگه جوړه کړے ده۔ او دا خوده چې د یو ځائے نه یو پاڅی او بل ځائے نه بل پاڅی۔ بیا چې رولز غواړے نو په رولز باندې به بیا زه هم چلیږم۔ جی جناب محترم سعید گل صاحب۔
جناب سعید گل: شکر یه، جناب سپیکر صاحب!

Mr. Speaker: Order please.

جناب سعید گل: سوال نمبر 370 الف، ب، ج۔ جناب سپیکر صاحب! په دیکبني "ج" نمبر جز کبني تاسو ورته او گورئے نو په دیکبني ما داسې وئیلی دی چې آیا یہ درست ہے کہ پراجیکٹ ختم ہونے پر ان افراد کو دوسرے محکموں میں ملازمت کے حصول میں پراجیکٹ کی ملازمت اور تجربہ مد نظر رکھ کر عمر میں رعایت نہیں دی جاتی۔ دوئی وائی جی نہیں۔
جناب ڈپٹی سپیکر: جی نہیں۔

جناب سعید گل: تراوسه پورې دا بالکل د غلط بیانے نه کار اغستې شوې دے که دوئی دا ثابتہ کړه چې د یو پراجیکټ یو ملازم به داسې او بنایم چې د اتلسو 18 کالو ملازمین، د شلو (20) شلو (20) اور د یویش (21) یویش (21) کالو ملازمین د پراجیکټ نه وتلی دی د S&GAD د رولز مطابق تراوسه دوئی هیچا ته هم رعایت نه دے ورکړے دوئی وائی چې مونږه رعایت ورکوؤ ستاسو دا خبره بالکل غلط ده۔ دومره زبردست د غلط بیانے نه ئیے کار اغستې دے۔ چې زما په خیال که داسې قسم سوالات او جوابات وی نو د دې سوال کولو هډو بیا څه فائده نیشته۔
جناب ڈپٹی سپیکر: محترم جناب عنایت اللہ خان صاحب!

جناب مظفر سید: جناب سپیکر صاحب! ضمنی سوال پکبني دا دے۔
جناب ڈپٹی سپیکر: مظفر سید خان۔

جناب مظفر سید: خیر بهر حال دا خو په منسټر صاحب زما رحم ځکه راځی چې هغوی ته سحر تیار کار حواله کړی شوې دے۔ سراج صاحب نشته۔ هغه خوا ملا مونږه ته وائی۔ خو بهر حال د ډیپارټمنټ نه دا تپوس پکار دے۔ مونږه د منسټر صاحب

قدر کوؤ چي هغه بيا هم دومره په جرات سره مونږه ته هغه غلط جواب خوراته او وائي۔ خو بهر حال د دوئ نه هم دا تپوس کول غواړي چي دے د پيارتمنت دا غلط جوابونه ولې ورکړي دي۔

جناب افتخار احمد خان جھگڑا: جناب سپیکر صاحب!

جناب ڈپټي سپیکر: جناب افتخار احمد خان جھگڑا صاحب۔

جناب افتخار احمد خان جھگڑا: دے سوال سره ضمنی به نه وائيمه ورته خو يو تپوس کومه۔ پرون دلته يو آنریبل منسټر پلاننگ اينډ فنانس اووے چي دا کنټريکټ جابز دي او دا ختم شو او مونږ دے ذمه دار نه يو چي دے خلقو ته دے بيا Re-employment ملاؤشی چي هغه خواو بيا دلته کښي دوئ دا وائي چي مونږه ورله د عمر رعایت هم ورکوؤ او دا هم ورکوؤ۔ نو آيا دا خبره صحيح ده چي يره د دي خلقو دا حق دے څنگه چي پير محمد خان ويلے وو چي سپريم کورټ هم دا Decision کړے دے چي دوئ ته دے لس کاله يو ځل پوره کړي نو Alternate jobs کښي دوئ به نور پرجيکټس Re-continue کوي۔ او دوئ ته به د عمر رعایت هم ملاوېږي که هغه پروئي خبره تهپیک ده۔ چي دا په تهپیکه دي او ځکه د دوئ وخت ختم شی دوئ به کور ته ځي۔

جناب ڈپټي سپیکر: تهپیک شو۔ جناب عنایت اللہ خان صاحب۔

وزير صحت: د پراجيکټ د ملازمين تجربه که دوئ بل پراجيکټ ته Apply کوي نو په هغې کښي خو دا تجربه او دغه شماريږي او کومه حد پورې چي د حکومت د رعایت تعلق دے نو د هغې جواب په دي لاندې جز "د" کښي ورکړے شوې دے چي Recently موجوده حکومت دا فيصله کړے ده چي اسټيبلشمنټ به پنځه کاله پورې به متعلقه محکمه سيکرټري ورکولې شي او تر لس کاله پورې به اسټيبلشمنټ د پيارتمنت دوئ ته د عمر رعایت ورکوي۔ نو دا په ټولو باندې لاگو دے۔

جناب ڈپټي سپیکر: سعيد گل صاحب جی۔

جناب افتخار احمد خان جھگڑا: دي کښي جي يو تپوس مے دا کولو۔

جناب سعید گل: سپیکر صاحب! دیکھنی داسی خبرہ دہ جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: سعید گل صاحب۔ سعید گل صاحب۔

جناب افتخار احمد خان جھگڑا: زما دے سوال سرہ Continuation کبھی دے چي دا خو تھیک دہ۔ د دې خو مونبر ستائینہ کوؤ چي دوی دا کومہ فیصلہ کرے دہ چي یرہ سیکر تری بہ ہم دا رعایت ورکوی خو پروں ان دی فلور آف دی ہاؤس سینینئر منسٹر دا وائی چي دا حق ئے ہدو جو پیری نہ چي مونبرہ دوی لہ مزید بیا Continuation of service ورکرو۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب سعید گل۔

جناب سعید گل: جناب سپیکر صاحب! دا تھیک خبرہ دہ چي دوی د عمر د حد خبرہ کرے دہ خودا خود ہغہ ستوڈنتانو د پارہ نہ د ہغہ گریجویٹ خلقو د پارہ ہم دہ چي کوم خلق د تعلیم نہ فارغ شوې دی او زمونبرہ ملازمت باندي Ban وو د ہغوی د پارہ ہم دا رعایت دے، خو زما مطلب خود پراجیکٹ ملازمین دی۔ د پراجیکٹ ملازمین تہ دوی کلہ رعایت ورکری دے؟ یا کلہ رعایت ورکوی دوی؟ دوی خو وائی چي مونبرہ دسرہ سرکوؤ نہ، نو دا خبرہ سر بالکل Totally دے خلقو د غلط بیانی نہ راغستی دہ۔ تاسو دې صحیح تحقیقات او کری زہ بہ دا پروف او ثابتوت پیش کریم دې ایوان پہ مخکبھی چي دوی دا کار بالکل نہ دے کرے لکہ کوم چي دوی دا غلط بیانی او کرہ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محترم جناب امیرزادہ خان صاحب۔ دے سرہ ضمنی دے جی؟

جناب سرفراز خان: او جی دے سرہ دے جی۔ دوی وائی چي مونبرہ دوی لہ ملازمت ورکوؤ۔ گدون آزمائی دیویلپمنٹ پراجیکٹ چي کوم دے ہغہ پہ 1992ء کبھی ختم شوې دے او تراوسہ پورې ہغہ کسان بے روزگارہ ناست دی۔ بلکہ عمر ونہ ئے ہم سیوا شول۔ اوس ہغوی تہ چرتہ ہم ملازمت نہ ملاویری۔

جناب ڈپٹی سپیکر: دا خوبہ مو Fresh سوال راوڑے وے۔ جی جناب عنایت اللہ خان صاحب۔

جناب عنایت اللہ (وزیر صحت): بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔ محترم جناب سپیکر صاحب! زما خیال دا دے چي محترم ممبران صاحبان کہ پہ دې بنیادی خبرہ باندې خان پوهہ کړی چي پراجیکٹ کبني ملازمت، دا پرائیویٹ جاب دے۔ پرائیویٹ نوکری دے۔ جی فرم سره نوکری دے۔ دا د حکومت سرکاری نوکری نه دے۔ لہذا پہ دوی باندې، دا جواب چي ورکړے شوې دے نو دا د لاندې د هغه ته حواله دے۔ دا "جی نہیں" حواله چي دے نو لکه څنگه چي د نورو خلقو د پاره دا رعایت موجود دې چي Establishment Department لس کاله رعایت ورکولې شی۔ سیکرٹری انچارج پنځه کاله ورکولې شی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ستاسو مطلب دا دے چي دا په ټولو حاوی دے۔

وزیر صحت: دا په ټولو باندې حاوی دے۔ کومه حده پورې چي د پراجیکٹ د ملازمین تعلق دے، نو پراجیکٹ یو معاہده دے۔ ملازم سره یو معاہده کیږی، د هغې لاندې هغه بهرتی کیږی منسټر صاحب چي پرون کوم بیان ورکړے وو بالکل په هغې باندې مونږ اوس هم ولاړ یو چي پراجیکٹ چي کله ختم شی نو حکومت د دې ذمه وار نه وی چي هغوي له بیا په بل ځائے کبني خواه مخواه نوکری ورکړی۔ که چرته هغوي Apply په بل ځائے کبني اوکړی، او د هغوي د پراجیکٹ تجربه د هغې سره سمون خوری نو بیا خو هغه Consider کړے شی۔ خودا ضروری نه دے چي خواه مخواه دے د پراجیکٹ په ملازمت که هغه د هغې د پاره Qualify کوی هم نه او خواه مخواه دے هغه هلته ایدجسټ شی۔۔۔۔۔

(قطع کلامی/شور)

جناب ڈپٹی سپیکر: محترمہ یاسمین خان صاحبہ۔

محترمہ یاسمین خان: جناب سپیکر! میں یہی بات کہنا چاہ رہی ہوں کہ اسمبلی ایک انتہائی سنجیدہ فلور ہوتا ہے ہمیں انتہائی نظم و ضبط کا مظاہرہ کرنا چاہیے۔۔۔۔۔

(شور)

جناب ڈپٹی سپیکر: آرڈر پلیز۔

محترمہ یاسمین خان: کارروائی کے دوران اتنا شور شرابہ ہے اور اتنی بد نظمی ہے کہ ہمیں تو کچھ سمجھ ہی نہیں آرہا کہ یہ کارروائی کیا ہو رہی ہے اور کون کیا بات کر رہا ہے؟ لہذا پلیز برائے مہربانی (تالیاں) نظم و ضبط کا خیال رکھا جائے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ، سوال نمبر 484 جناب خلیل عباس صاحب۔ (Absent, it lapses)۔ سوال نمبر 486 جناب محمد امین صاحب، رکن اسمبلی۔

* 486۔ جناب محمد امین: کیا وزیر منصوبہ بندی ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ملاکنڈ، سوات، شانگلہ اور بونیر کی ترقی کے لئے (MRDP) کے نام سے ایک پراجیکٹ کام کر رہا ہے؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ پراجیکٹ میں ڈرائیورز کلاس فور اور دیگر انتظامی آسامیاں پر کی گئی ہیں؛

(ج) اگر (الف) و (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو یکم جنوری 2003ء تا حال جتنی آسامیاں پر کی گئی ہیں انکی مکمل تفصیل فراہم کی جائے؛

(i) مذکورہ آسامیاں کسی کی سفارش پر پر کی گئی ہیں؟

(ii) تمام تعینات شدہ افراد کے نام ولدیت، پتہ، پوسٹ اور تنخواہ کی مکمل تفصیل پیش کی جائے؟

جناب سراج الحق (سینیئر خزانہ و منصوبہ بندی): (الف) جی ہاں۔

(ب) جی ہاں۔

(i) مذکورہ آسامیوں پر تقرری منظور شدہ سالانہ پروگرام کے مطابق اہلیت کے بنیاد پر کی گئی ہے۔

(ii) لسٹ لف ہے۔

(ج) (iii) لسٹ

نمبر شمار	نام	ولدیت	پوسٹ	تنخواہ	پتہ
1	ملک وحید	ملک ظفر	پروگرام اسٹنٹ	5000	وزیر مال محلہ مینگورہ

سوات			خان	خان	
ککڑ پی او بدھو شمر باغ پشاور	4000	اسسٹنٹ (پشاور)	فقیر خان	منیر خان	2
عثمان آباد مینگورہ سوات	3780	چوکیدار	احمد جان	اعتبار گل	3
مانیار ضلع سوات	4625	ڈرائیور	گل خان	حاجی مرید خان	4
مذید خیل مینگورہ سوات	3780	چوکیدار	وزیر ذادہ	محمد علی	5
دانش آباد پشاور شہر	4625	ڈرائیور (پشاور)	رید اللہ	اکسار علی	6
پیرانو کلے مالاکنڈ ایجنسی	5000	ریکارڈ اسسٹنٹ	سید نور احمد شاہ	سید گران محمد شاہ	7
الہ ڈھیری ملاکنڈ	10000	پروگرام اسسٹنٹ	محمد سعید	جاوید الحق	8
بیہا ضلع سوات	3780	نائب قاصد	خیبر خان	محمد ثار	9
کوؤزی ضلع سوات	3780	نائب قاصد	شمر و خان	شریف خان	10

جناب محمد امین: جناب سپیکر صاحب! دے دو نمبر جز کبھی دوی جی مالہ جواب راکوی، دو نمبر جز دے چے "مذکورہ آسامیاں کس کی سفارش پر پر کی گئی ہیں؟ نو د دے جواب دوی ورکوی چے "مذکورہ آسامیوں پر تقرری منظور شدہ سالانہ پروگرام کی مطابقت اہلیت کی بنیاد پر کی گئی ہیں۔" دیکبھی جی زما ضمنی سوال دا دے چے کہ دا د اہلیت پہ بنیاد باندھی شوی وی نو آیا د دوی Criteria خہ دے؟ د دے اہلیت د پارہ خکہ چے دا پوسٹونہ، نہ پہ اخبار کبھی Advertise شوے دی، نہ دے د پارہ بل خہ داسے Codal formalities implement شوے دی۔ او داسے بس پہ خپلہ مرضی باند بدغہ کرے دے، د کرپشن او د بد عنوانی یو مثال دے جی۔ زما درخواست پہ دیکبھی دا دے چے دا کمیٹی تہ پہ حوالہ کرائی چے د دے پورا تحقیقات اوشی۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں / شور)

جناب مظفر سید: محترم سپیکر صاحب! دیکھنے پر زما یو عرض دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محترم جناب عنایت اللہ خان صاحب۔

جناب حبیب الرحمان: جناب سپیکر صاحب۔

میاں نثار گل: پوائنٹ آف آرڈر جناب سپیکر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب حبیب الرحمان صاحب۔

جناب حبیب الرحمان: دا جی نور پہ تفصیل کبھی نہ زمہ، خود دے لسٹ نہ پتہ اولگوئی لسٹ کبھی لس پوسٹونہ دی۔ پہ دیکھنے د شانگلہ پار او د بونیر دسرہ نوم نشته، اگر چہ مونبرہ نیمہ حصہ دہ، دوہ ضلعے دی۔ نیمہ حصہ زمونبرہ نور یعنی دا اصل کبھی زمونبرہ د سوات او د ایجنسی روپنودا چل نہ دے کرے۔ خود و مرہ Discrimination چہ کوم دے نو پہ دہ بنیاد کبھی شوہ دے، نو تاسو دے نہ اندازہ اولگوئی چہ آیا دہ دے پراجیکٹ Four billions روپنہ سومرہ دوئی پہ دغہ بانڈی لگوئی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب میاں نثار گل صاحب۔

میاں نثار گل: شکریہ جناب سپیکر۔ جناب سپیکر! تاسو خوبہ ماتہ وائی چہ تاسو د

ملاکنہ نہ بیئ نو دے وجہ نہ ولہی پاسی؟

جناب ڈپٹی سپیکر: ہغہ د کرک طرف۔۔۔۔۔

میاں نثار گل: خو کرک نہ ملاکنہ مسئلہ زما دیکھنے یو ضمنی سوال

دے۔ "ملاکنہ، سوات، شانگلہ اور بونیر کی ترقی کے لئے MRDP کے نام سے ایک پراجیکٹ کام کر رہا

ہے۔ ماتہ لگ غونڈی د پراجیکٹ Definition جی او بنی چہ پراجیکٹ خہ تہ

وائی؟

جناب ڈپٹی سپیکر: بنہ، تھیک شو۔ جناب جمشید خان صاحب۔

میاں نثار گل: نہ یو منت جی زما دیکھنې سوال دے جی۔ ځکه زه رواوچت شومه
 چې د پراجیکټ Definition دا دے څه پراجیکټ د پبلک د پارہ چې هغې ته
 ریلیف ورکړی هغې ته وائی۔ نو دا دوه پراجیکټ شو، یو MRDP۔۔۔۔
 (قطع کلامی)

جناب ڈپٹی سپیکر: نو دوی به ئے جواب کوی Definition به کوی۔
 میاں نثار گل: یو منت ایم آر ډی پی ملاکند د پارہ وه او یو بارانی پراجیکټ وو
 جنوبی اضلاع د پارہ۔ او چار سال په پراجیکټ باندې تنخواه اغستې شی او یو
 کال زموږ اسمبلی کښې او شو دلته ورځو، د پراجیکټ باندې مونږ بحث کوؤ خو
 فنکشن مونه راویتل چې دا پراجیکټ هلته خلقو۔۔۔۔۔
 (قطع کلامی)

جناب ڈپٹی سپیکر: نو تاسو په دې باندې خپل کوئسچن Fresh راوئی کنه۔ تاسو په
 دې باندې Fresh question۔۔۔۔۔
 (قطع کلامی)

میاں نثار گل: اول مونږه ته د پراجیکټ Definition او کره چې پراجیکټ وائی څه
 ته۔
 جناب ڈپٹی سپیکر: نه جی Fresh question تاسو جنوبی اضلاع باره راوئی۔ جناب
 جمشید خان صاحب۔

جناب جمشید خان: جناب سپیکر صاحب! مخکښې سوال ایم آر ډی پی متعلق وو او
 منسټر صاحب اوے چې دا دے سره Related نه دے او دوی د یو نومه دغه
 راوړی۔ په دېکښې خو دا زما په خیال Related به وی دا چه نمبر۔۔۔۔
 جناب ڈپٹی سپیکر: قاضی اسد صاحب۔

جناب جمشید خان: دا چه نمبر تاسو او گورنری جی۔ اکسار علی ولد زید الله، ډرائیور
 پوست باندې دے، نو په څلورو ضلعو کښې د ډرائیور د پارہ هم په اہلیت کښې

خوک نہ وو۔ زما دا پہ دے بانڈی ضمنی سوال دے چے پہ خلورو ضلعو کبھی د
د رائیور د پارہ ہم خوک اہل نہ وو نور پستونہ خولا پریردہ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب عنایت اللہ خان صاحب، منسٹر صاحب۔

مفتی مولانا حسین احمد: جناب۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ستا سو ہم دیکبھی دغہ دہ۔

مفتی مولانا حسین احمد: جی

جناب ڈپٹی سپیکر: اودر پرہ بل ورپسے راروان دے۔ روستو بل ہم راروان دے۔

مفتی مولانا حسین احمد: ضمنی پہ دے بانڈی دے جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: بنہ، مفتی حسین احمد صاحب۔

مفتی مولانا حسین احمد: پہ دیکبھی د اولنی سوال جواب ئے ور کرے دے چے "آیا یہ

درست ہے کہ ایم آر ڈی پی کے نام سے پراجیکٹ کام کر رہا ہے" دوئی جواب ور کرے دے "جی

ہاں" خودا تپوس کومہ چے دوئی دے ہغہ خیل کار او بنی چے خہ کار ئے کرے

دے مونر، خو ہیخ نہ دی لیدلی پہ سوات کبھی۔۔۔۔۔

(تہتھے)

جناب ڈپٹی سپیکر: محترم جناب عنایت اللہ خان، منسٹر فار ہیلتھ۔

وزیر صحت: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔ یو خو جی دا تجویز پیش کومہ چے دے

پراجیکٹ بانڈی د محترم ممبرانو صاحبانو ڍیر زیات Reservations دی۔ پہ دے

د افادیت او د کار د حوالے سرہ۔ زما خیال دے چے دلته کوم کوئسچن راغلی

دے مونرہ تہ تر ہغے پورے مخصوص کیدل پکار دی۔ Irrelevant

discussion دلته دغہ کول Start کول زما خیال دے ہغے د اسمبلی وخت ضائع

کول دی۔ کہ پہ دے بانڈی د دوئی Reservations دی خدشات دی چے دا

پراجیکٹ پہ صحیح طریقے بانڈی کار نہ کوی دوئی دے ایڈجرنمنٹ موشن

راوری۔ زہ بہ ورلہ تیارے او کرہ۔ گنی نو محترم وزیر صاحب بہ پخپلہ دلته

موجود وی۔ ہغہ بہ دوئی سرہ Discussion او کری۔ بنہ طریقہ دادہ چے دوئی د

پری ایڈ جرنمنٹ موشن راوری۔ او پہ دے باندی د Discussion اوشی۔ نور دلتہ کبھی چہ کوم جوابونہ مونز ورکری دی نو دا خو دوئی کوم معلومات غوبنتلی دی۔ د هغی جوابات مونز ورکری دی۔ چہ دوئی دا خبرہ اوکرہ محمد امین ایم پی اے صاحب چہ د دے د پارہ کوم اخبار کبھی اشتہار ورکری دے۔ دوئی تپوس نہ دے کرے چہ پہ کوم اخبار کبھی اشتہار ورکری شوے دے خو بہر حال زہ یوہ خبرہ کومہ چہ د حکومت رولز دا دی چہ کلاس فور ملازمین د پارہ پہ اخبار کبھی اشتہار ورکولو ضرورت نیشتہ بلکہ د پراجیکٹ منیجر د دی Competent authority دہ هغه پخپلہ باندی پہ خپل Discretion باندی دا Decide کول وی چہ شوک پہ میرٹ برابر دے او شوک نہ دے برابر۔ دا یوہ خبرہ۔ دوئمہ دا چہ د محمد امین ایم پی اے صاحب کہ پہ دے خبرہ کبھی شک وی چہ دا هغه کرپشن کرے دے۔ دائے پہ غلط طریقہ باندی بھرتی کری دی۔ هغه دے پروف د پیار تمنٹ تہ پیش کری۔ هغه پروف دے منسٹر صاحب تہ پیش کری Concerned authority تہ د پیش کری۔ مالہ د راوری۔ نوان شاء اللہ پہ هغی باندی بہ مونز انکوائری کوؤ او د هغی پراجیکٹ منیجر او د هغه ڈائریکٹر خلاف بہ مونز کارروائی کوؤ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ۔ سوال نمبر 493 جناب محمد امین صاحب۔ سوال نمبر 493۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں)

جناب سعید گل: زما د خبری جواب خوئے رانہ کرو۔

جناب پیر محمد خان: جناب سپیکر۔

جناب حبیب الرحمان: گوری جی مونز دا خبرہ ختموو۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں/شور)

جناب ڈپٹی سپیکر: دے گھری تہ او گوری دا تائم خوا او گوری۔

جناب حبیب الرحمان: گوری جی مونز خو خبرہ خلاصوؤ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب محمد امین خان سوال نمبر 493 بس او شو

جناب حبیب الرحمان خان: دا خو جی دیرہ نامناسبہ خبرہ دہ۔

جناب سعید گل: د سوال بیا فائدہ شہ شوہ پکار خود ا دی۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں / شور)

* 493 _ محمد امین خان: کیا وزیر منصوبہ بندی و ترقیات ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ملاکنڈ ڈویژن کے اضلاع سوات، شانگلہ او بونیر کی تعمیر و ترقی کے لئے ملاکنڈ

رورل ڈیولپمنٹ پراجیکٹ ”MRDP“ کام کر رہا ہے;

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ پراجیکٹ کے زیر استعمال بہت سی گاڑیاں ہیں جنکی مرمت پر لاکھوں

روپیہ خرچ کیا جاتا ہے;

(ج) اگر (الف) و (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو:

(I) مذکورہ پراجیکٹ کے زیر استعمال کتنی گاڑیاں ہیں اور کس کس کے زیر استعمال ہیں;

(II) مذکورہ گاڑیوں کی مرمت کہاں کہاں ہوتی ہے اور ان پر کل کتنا خرچ آیا ہے;

(III) مذکورہ گاڑیوں کی مرمت اور مکمل تفصیل بمع نمبر فراہم کی جائے؟

جناب سراج الحق (سینیئر وزیر خزانہ و ترقیات و منصوبہ بندی): (الف) جی ہاں

(ب) یہ درست نہیں ہے

(ج) (I) تفصیل لف ہے۔

(II) مذکورہ گاڑیوں کی مرمت حسب ضرورت موقع محل کے مطابق کی جاتا ہے۔ جبکہ کل

خرچ -/21,50,720 روپے ہے۔

(III) تفصیل لف ہے۔

(ج) (I)

نمبر شمار	عہدہ	گاڑی	گاڑی نمبر
1	پراجیکٹ ڈائریکٹر	لینڈ کروزر	AD-61-41
2	وین برائے سٹاف	فلاننگ کوچ	A-1094
3	پروگرام مینجر انجینئرنگ	لینڈ کروزر	PRN-8002

A-3453	پجارو	پروگرام نیجر GAD	4
A-3984	پجارو	پروگرام نیجر ALNRM	5
A-3331	پجارو	پروگرام نیجر RFS	6
A-1044	لینڈ کروزر	پروگرام نیجر CD	7
BM-519	پجارو	ایڈمنسٹریشن سیکشن	8
A-3336	پک آپ ڈبل کیبن	پروگرام آفس MRDP پشاور	9
A-1284	سنگل کیبن پک اپ	واٹر مینجمنٹ آفیسر	10
A-1281	سنگل کیبن پک اپ	ہائی وے انجینئر	11
A-1093	ڈبل کیبن پک اپ	سی ایم آئی انجینئر	12
A-1084	مزد اڈبل کیبن پک اپ	بنک آف خیبر	13
A-1081	مزد اڈبل کیبن پک اپ	فنانس ونگ	14
A-1280	سنگل کیبن پک اپ	ٹیم لیڈر SOU لور سوات	15
A-1282	سنگل کیبن پک اپ	ٹیم لیڈر SOU شانگلہ	16
A-3989	ڈبل کیبن پک اپ	ٹیم لیڈر SOU شانگلہ	17
A-1285	سنگل کیبن پک اپ	ٹیم لیڈر SOU لور سوات	18
A-1082	مزد اپک اپ ڈبل کیبن	ٹیم لیڈر SOU لور سوات	19
A-1536	مزد اپک اپ ڈبل کیبن	ٹیم لیڈر SOU درگئی	20
A-1286	پک اپ سنگل کیبن	ٹیم لیڈر SOU درگئی	21
A-1283	پک اپ سنگل کیبن	ٹیم لیڈر SOU بونیر	22

(ج) (حصہ III)

نمبر شمار گاڑی گاڑی نمبر گاڑی نمبر خرچہ مرمت

33,043 روپے	AD-64-41	لینڈ کروزر ماڈل 1990	1
12.975 روپے	A-1094	فلاننگ کوچ ماڈل 1993	2
1,84,610 روپے (بج)	PRN8002	لینڈ کروزر ماڈل 1990 مکمل اوور ہالنگ وٹائرز	3
1,63,635 روپے (بج)	A3453	پچارو ماڈل 1986 مکمل اوور ہالنگ وٹائرز	4
1,65,910 روپے (بج)	A3984	پچارو ماڈل 1989 مکمل اوور ہالنگ وٹائرز	5
1,73,908 روپے (بج)	A-3331	پچارو ماڈل 1986 مکمل اوور ہالنگ وٹائرز	6
1,97,916 روپے (بج)	A-1044	لینڈ کروزر ماڈل 1990 مکمل اوور ہالنگ وٹائرز	7
1,49,533 روپے (بج مکمل)	BM 519	پک اپ ڈبل کیبن 1993 اوور ہالنگ وٹائرز	8
76075 روپے	A-3336	پچارو ماڈل 1986	9
14,980 روپے	A-1284	سنگل کیبن پک اپ 2001	10
3,817 روپے	A-1281	سنگل کیبن پک اپ 2001	11
88,303 روپے (بج مکمل)	A-1093	پک اپ ڈبل کیبن 1993 اوور ہالنگ وٹائرز	12
1,41,510 روپے (بج)	A-1084	مزد ڈبل کیبن پک اپ 1998 مکمل اوور ہالنگ وٹائرز	13

14	مزد اڈیل کیبن پک اپ 1998	A_1081	1,65,874 روپے (بمع)
	مکمل اوور ہالنگ وٹائرز)		
15	سنگل کیبن پک اپ 2001	A-1280	60,000 روپے
16	سنگل کیبن پک اپ 2001	A-1282	60,000 روپے
17	پک اپ ڈبل کیبن 1990	A-3989	60,000 روپے
18	سنگل کیبن پک اپ 2001	A-1285	60,000 روپے
19	مزد اڈیل کیبن پک اپ 1998	A-1082	60,000 روپے
20	مزد اڈیل کیبن پک اپ 1998	A-1536	1,59,234/- روپے (بمع)
	مکمل اوور ہالنگ وٹائرز)		
21	سنگل کیبن پک اپ 2001	A-1286	60,000 روپے
22	سنگل کیبن پک اپ 2001	A-1283	60,000 روپے

جناب محمد امین: جناب سپیکر! دیکھنی زما پورا دغہ دی جی۔ زہ بالکل دے سوال نہ مطمئن نہ ٹیمہ۔ دا کوم۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: د دی سوال د جواب نہ مطمئن نہ ئے؟

جناب محمد امین: جواب نہ بالکل مطمئن نہ ٹیمہ۔ دیکھنی دا دی چہ ما دا تپوس کپے دے چہ "آیہ درست ہے کہ مذکورہ پراجیکٹ کے زیر استعمال بہت سی گاڑیاں ہیں جنکی مرمت پر لاکھوں روپیہ خرچ کیا جاتا ہے" دوئی مالہ جواب را کپے دے چہ "یہ درست نہیں ہے" بیا بل جی لاندی "ج" جز کبھی دوئم جز دے پہ دیکھنی دا تپوس دے چہ "مذکورہ گاڑیوں کی مرمت کہاں کہاں ہوتی ہے اور ان پر کل کتنا خرچہ آیا ہے؟" بیا دوئی دا جواب را کپے دے چہ "مذکورہ گاڑیوں کی مرمت حسب ضرورت اور موقع محل کے مطابق کی جاتی ہے جبکہ کل خرچہ 21,50720 روپے ہے" بیا د دی تفصیل دوئی ماتہ دا را کپے دے د گاڈو چہ د 22 گاڈو خرچہ دا دہ 21 لاکھ روپنی خرچہ پہ دہ باندی راغلی دہ۔ خو دیرہ د افسوس خبرہ دا دہ جی چہ پہ یو یو گاڈی باندی دا چہ کوم

تفصیل دے نو پہ یو یو باندی چي دے -/1,84,610 روپي اوور ہالنگ د
 ٲائرز باندی خرچي دہ۔ پہ بل باندی-/1,63,000 نہ Above خرچي دہ پہ بل
 باندی-/1,65,000 نہ Above خرچي دہ پہ بل گاڍي باندی-/1,73,000 نہ
 Above خرچي دہ پہ بل باندی-/1,97,000 نو داسي جي یو مکمل فہرست دے
 د 22 گاڍو۔ زہ جي دا خبرہ کومہ چي دا پراجیکٲ Already زمونہہ خدشات دا
 وو چي دا دہ۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب ڈپٹی سپیکر: نہ دا خو جي تاسو تہ ہغو ي اوئے۔ او کہ پہ د ي باندی ڍیرہ بحث
 پکار دے نو تاسو دغہ راولیہے۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب حبیب الرحمان: جناب سپیکر! ضمنی خبرہ پکبني زما دا دہ۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تاسو خپل سوال خو ور کرے نہ دے۔

جناب حبیب الرحمان: زہ خپلہ خبرہ مکمل کر م۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں/شور)

جناب مہرايین: یو منت جي زہ خپلہ خبرہ چي مکمل کر مہ۔ ضمنی۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب حبیب الرحمان خان۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں)

جناب مہرايین: د دي خہ سوچ پکار دے جي۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب حبیب الرحمان خان۔

جناب حبیب الرحمان: مہربانی جناب سپیکر۔ زمونہہ محترم وزیر صاحب خبرہ
 خلاصہ کرے دہ چي پہ MRDP باندی زمونہہ ڍیر تحفظات دی زہ نہ
 پوہیہ مہ۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب عبدالاکبر خان: رول-48 لاندې دے دغه ورکړی کنه۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں)

جناب حبیب الرحمان: نه جی جناب سپیکر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تاسو رول 48 لاندې دغه ورکړی کنه۔

جناب عبدالاکبر خان: گورنری جی دوه منټو کبني دا خبره۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب حبیب الرحمان: گورنری جی قانونی موشگافو کبني نه ځو۔ زمونږه تحفظات دی دا څلورو ضلعو۔ دا د پی اینډ ډی کمیټی ده۔ او Concerned District M.P.A چې کوم دی په پراجیکټ ایریا، دا دے پکبني کینوی او دا سکرین اوټ دے کړی او تر څو پورې دا مسئله ده۔ دا روزانه سوالونه راځی د دې واحد حل هم دغه دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: دا خود دے سره Related نه ده۔ په دیکبني موشن به راوړنی کنه۔
جناب پیر محمد خان۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب عبدالاکبر خان۔

جناب عبدالاکبر خان: محترم سپیکر صاحب! پیر محمد خان صاحب د ستینډنگ کمیټی چیئرمین دے He should take it suo-moto هغه دے کمیټی ته ریفر کړی۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب ڈپٹی سپیکر: محترم جناب پیر محمد خان۔

جناب پیر محمد خان: محترم جناب سپیکر صاحب۔ زما دا کوټسچن دے چې تاسو که چرے دا Page واروئی دیکبني کوم کوم گاډی۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ہغہ Detail ما اوکتل - حیران کن دے۔

جناب پیر محمد خان: تاسو اوکتل کنہ۔ دا پراجیکٹ د پارہ ٲول لیند کروزر، لیند کروزر، دا شیراتہ خو پکبني یوازے لیند کروزر راغلی دی۔ پہ دې باندي سوچ پکار دے کہ دا پیسہ مونر۔ پہ سودا غستی وی۔ دا پیسہ مونرہ تہ قرض وی۔ دا دے پیسے دا ضائع کول چي دی مونرہ د دې ایم ایم اے حکومت پہ حق کبني دی او کہ دا د دې خلاف دی (تالیاں) دے تہ لڑ سوچ پکار دے آیا زمونر د دې خپل ملک، قوم دے خپلې صوبې سرہ محبت شتہ او کہ نہ۔ نو دے وجہ نہ دا کمیٹی تہ خکہ لیبرل پکار دی چي پہ دیکبني لکہ چي زما دے رور چي اووے چي دا خود NAB کیس دے زہ ہم وائیمہ چي بالکل دا د NAB کیس دے۔ یا ہغې تہ اولیبری یا کمیٹی تہ اولیبری دا چي کوم دغہ دی۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب ڈپٹی سپیکر: گورے جی رولز، پیر محمد خان۔۔۔۔۔

جناب پیر محمد خان: دا د Suo-moto خبرہ نہ دہ۔ کوئسچن دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: پیر محمد خان! پیر محمد خان!

جناب پیر محمد خان: یو منٹ سر، یو خبرہ دا دہ جی چي دلته کبني لکہ Minister concerned وائی چي۔۔۔۔۔

(قطع کلامی/شور)

جناب ڈپٹی سپیکر: آرڈر پلیز۔ آرڈر۔

جناب پیر محمد خان: منسٹر صاحب اووے چي دوئ دے راشی ماسرہ د خبرې اوکری۔ نو تا تہ خودا راغلی دے پہ فلور باندي، نورو خبرو تہ خہ ضرورت دے؟

جناب ڈپٹی سپیکر: نہ نہ۔

جناب پیر محمد خان: یو سری تفصیل تاتہ د گاڊو درکرے دے اوسہ ئے کمیٹی تہ اولیبری چي محکمہ راشی جواب دے اوکری۔ او ممبران بہ پہ ہغې کوئسچن

اوکری۔ تر اوسه پورې لس اته کروڑه روپي خرج شوې دی د قوم په دغه کبني
يو پيسه هم نه ده لږيدلے۔

جناب ڈپټي سپيکر: گورنئ جی درے طریقے دی۔ وخت ډیر لږ دے جی تاسو ته زه
عرض کومه جی۔ یا داسې کار اوکری څنگه چې عبدالاکبر خان او وئیل چې تاسو
Suo-moto او Concerned standing committee یو۔۔۔۔۔

جناب پیر محمد خان: نه دا کوئسچن۔۔۔۔۔

جناب ڈپټي سپيکر: نه، نمبر 2 دا تاسو رول 48 لاندې دغه اوکری د بحث د پارہ
نوټس ورکړئی یا د 153 لاندې چې کوم دے موشن پیش کړئی او دغه به ئے
ریفر کړو بیا۔

جناب پیر محمد خان: رولز 48 لاندې خو۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں)

جناب محمد امین: جناب سپيکر! دیکبني کرپشن شوې دے او دے بنکاره کولو د پارہ
ضروری ده، دا تاسو کمیټی ته Put up کړئی جی، سپيکر صاحب۔

جناب بشیر احمد بلور: جناب سپيکر! دا خو صرف دو مره خبره ده چې دا تاسو د ہاؤس
نه تپوس اوکری چې دا کمیټی ته حواله شی او کہ حواله نه شی۔ تاسو د ہاؤس
نه تپوس اوکری کہ ہاؤس او وئیل۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں)

جناب ڈپټي سپيکر: څوک خو تجویز پیش کړئی خو، Move خو کړئی کنه۔

جناب بشیر احمد بلور: تاسو وائی نو Move کوم چې دا دے ہاؤس کمیټی ته حواله شی

(قطع کلامیاں/شور)

جناب پیر محمد خان: نه نه جی دیکبني۔۔۔۔۔

جناب حبیب الرحمان خان: تاسو کمیټی قانونی طور ریفر کوئی کنه، موجود دے۔
تاسو ریفر کړی دی۔

جناب پیر محمد خان: نه جی، بله خبره مخے ته راغله سپيکر صاحب۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں / شور)

جناب بشیر احمد بلور: سپیکر صاحب! سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: 47 لاندی 47 لاندی۔

جناب حبیب الرحمان: سپیکر صاحب!

(شور)

جناب ڈپٹی سپیکر: تاسو یو کس خبره کوئی۔ محترم جناب بشیر احمد بلور۔

جناب بشیر احمد بلور: زه درخواست کوم چي دا دے کمیٹی ته حواله شی۔ تاسو د
ہاؤس نہ تپوس او کری۔ زه ہم درخواست کوم چي دا دے کمیٹی ته حواله شی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تھیک ده جی۔

جناب پیر محمد خان: سپیکر صاحب! دوئ خو ډیره بنه خبره او کره خو یو بله خدشه
پیدا شوه۔

(مداخلت)

محترمہ صابرہ شاکر: سپیکر صاحب! MRDP کی بات ہو رہی ہے ہمارے ہاں MRDP کا جو
Abbreviation ہے وہ یہی چل رہا ہے کہ مارو، روؤ، ڈانٹو، پیٹو اس کے باوجود M.R.D.P، مارو، روؤ،
ڈانٹو، پیٹو پھر۔۔۔۔۔۔

(تہنہ)

جناب ڈپٹی سپیکر: آہا، Very good۔۔۔۔۔

(تہنہ)

محترمہ صابرہ شاکر: اسلئے اس کو ہر صورت میں سٹینڈنگ کمیٹی کے حوالے کر دیا جائے تاکہ کھلا چٹھا جو ہو وہ
سب کے سامنے آجائے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: بہت خوب۔ بہت خوب جناب مفتی حسین احمد صاحب۔

مولانا حسین احمد: دا مسئلہ ڀیره اهمه ده لهندا په دې باندې د رول 48 تحت زه د بحث د پارہ نوٽس ورکومه۔

جناب ډپټي سپيکر: بس تههیک شو جي۔ دے باندې د داسې اوشو چي دے د رول 48 لاندې د بحث د پارہ نوٽس ورکوي۔۔۔۔۔

جناب محمد امين: سپيکر صاحب! دا کميٽي ته به حواله کوي جي۔ Question زما دے۔۔۔۔۔

جناب پير محمد خان: نه جي رول 48 لاندې ضرورت خکه نشته، دوي ته پته نشته رول 48 کنبې Discussion کوي۔

جناب ډپټي سپيکر: نو خوک خو چي ئے موو کوي کنه۔ تاسو خه وائے جي؟

جناب بشير احمد بلور: زه وایم چي دا Important کونسنجن دے او دا کرورونه روپے ضائع کيري۔ دا دے کميٽي ته حواله شي۔

جناب عنایت اللہ (وزیر صحت): زما مؤقف تاسو نه دے اوریدلے دے۔

جناب ډپټي سپيکر: د دوي مؤقف واورى جي۔ خه وائي، بيا زه کوم۔ جناب عنایت اللہ خان صاحب۔

وزیر صحت: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔ ما جي مخکبني نه گزارش اوکرو چي دلته سوال يو طرف نه شوې او د Discussion بل طرف ته لار شي او دے اسمبلي اکثر وخت هم په ديکبني تيريزي چي سوال يو شوې Discussion بل طرف ته لار شي۔ ما تجویز مخکبني پيش کره چي د دې د اهميت احساس مونږ ته هم دے، دوي ته مسلسل د دې خبرې تشويش دے بار بار په دې فورم باندې دا خبره اوچتيري، دوي د Adjournment motion jointly دا ټول ممبران راورى دا به ډير زيات زور آوري دا خبره۔ په دې په نسبت باندې او دا خبره ډير زور واخلې او کميٽي ته ريفر کيدو دغه دا دے چي هغه به بيا وخت هم واخلې، ټائم فریم مونږ له خوک نشي طے کولې نو هغه به Delay کيري که Adjournment motion په دې باندې وزير صاحب موجود دی سير حاصل Discussion پرې اوشی او بيا د د هغې علاقه د ممبرانو يو کميٽي ورله جوړه شي چي هغې په دې۔۔۔۔۔

جناب محمد امین: سپیکر صاحب دا۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تاسو ته موقع در کومه، تاسو لږ صبر او کړئ۔ دا لا مکمل نه دے۔
جناب هدايت الله خان صاحب۔

وزير صحت: کومه حده پورې چې د دې سوال تعلق دے، دوی دا په "ب" کبني وائی چې د گاډو په مرمت باندې به لکھونو روپے خرچ کيږي۔ جواب کبني دلته "نہیں" ليکله دے چې دا صحيح نه ده۔ لاندې بيا جواب ليکله چې اکیس لاکھ، پچاس هزار سات سو بیس روپے په دې خرچ شوي دي۔

جناب ڈپٹی سپیکر: آؤ جی بالکل۔

وزير صحت: د دې مطلب دا دے جی چې دا 21,50,720 روپے په يو کال کبني نه د خرچ شوي، دا په يو مياشت کبني نه دے خرچ شوي، په يو ورځ کبني نه دي۔ دا په څلورو کالو کبني خرچ شوي دي جی۔ دا په څلورو کالو کبني څلور نيمو کالو کبني د پراجيکټ څومره Life span چې دے دے دوران کبني دا پيسې خرچ شوي دي۔ دا يوه۔ دوئمہ دا چې دا بله چې کومه خبره ده نو دا په دې Sense کبني هغه اغستلې شوي ده دا بله خبره په دې Sense کبني چې روزانه يا مياشت مياشت کبني په دے باندې په لکھونو روپے نه خرچ کيږي بلکه دا دے څلورو کالو کبني Project span دوران کبني دا خرچ شوي دي او بل دا چې دا کومے پيسې دي نو دا د دوی يو Plan جوړيږي سالانه، د دې PC-1 دے په هغه کبني Approval amount دي د Maintenance and repairs د پارہ۔ د هغې نه باهر څوک هم نشي تلے۔ دا په هغې کبني دننه دا خرچ شوي دي او بل طرف۔۔۔۔۔

جناب محمد امین: زما درخواست دا دے چې منسټر صاحب جی هغه نه۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: عنایت الله خان صاحب لگيا دے۔۔۔۔۔

جناب محمد امین: د کرک خلق دی جی دوی نه سپورټ کوی دلته کبني دوی مونږ ته داسي۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: هغې له راځو۔

جناب محمد امین: زما درخواست دے پہ دیکھنی ئے جی د ایوان استحقاق مجروح شوے دے۔ بالک غلط جواب ئے راکرے دے جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تاسو ئے دوئی تہ پرپر دئی کنہ جی یو منب۔ تاسو ئے دوئی تہ پرپر دئی کنہ جی فلور ہغہ سرہ دے۔

وزیر صحت: دالینڈ کروزر ماڈل 1993، 1986، 1989 دا ہغہ گاڈی دی چہ دا دے پراجیکٹ تہ تیار ملاؤ شوہی دی۔ اغستلہ شوہی نہ دی۔ دیر نہ ورلہ خلور ورکرے شوہی دی۔ د مختلفو خایونونہ ورتہ ورکرے شوہی دی او زاہہ گاڈی ورکرے شوہی دی د ہغوی بیا دوئی Over hauling کرے دے پہ ہغوئے خرچ کرے دے پیسہ پرہی خکہ راغلی دی۔ د دہی ماڈل تاسو گورئی 1986، 1989 تہ لوہم دغہ زاہہ گاڈی دی او خو ئے پکھنی نوی اغستلہ دی۔ لہذا دا فریش گاڈی نہ دے اغستلہ شوی زاہہ گاڈی دوئی تہ ورکرے شوہی دی او دہی Maintenance and repairs باندہی چہ دا دومرہ خرچہ راغلی دہ دہی دوجے نہ، د زور والی دوجے نہ چہ تہل Over hauling ئے دوبارہ اوکرو۔ دہی باوجود ہم کہ دہی خرچہ وی نو ما ہغوی تہ وئیلے چہ پہ دہی باندہی تاسو منسٹر صاحب بہ راشی، تاسو Jointly۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: نو خو دوئی وائی چہ زہ موشن پیش کومہ چہ دے باندہی د بحث اوشی، بل دا چہ دا کوئسچن سٹینڈنگ کمیٹی تہ ریفر کومے۔

سید مرید کاظم شاہ: جناب سپیکر صاحب! ہمارے تمام معزز ممبران صاحب اس کو کمیٹی میں بھیجنے کے لئے Request کر رہے ہیں۔ اتنا ہم کیس ہے کہ وہ کہتے ہیں کہ یہ RAB کا کیس ہے تو میرے خیال میں اس کو کمیٹی کے حوالے کر دیا جائے ورنہ ہمارے ممبران کی جو باتیں ہیں وہ ساری ضائع ہو جائیں گی۔ یہ ایک ریکویسٹ ہے۔

جناب محمد امین: سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی، جی۔

جناب محمد امین: سپیکر صاحب! زہ بیا ہم نہ یم مطمئن جی۔ زما درخواست دا دے چہ دا کوئسچن د جی کمیٹی تہ حوالہ شی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: زہ ہاؤس نہ تپوس کومہ۔

جناب محمد امین: بالکل او کرائے جی۔

Mr. Deputy Speaker: Is it the desire of the House.

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! پھر تو آپ کو Rules suspend کرنے پڑیں گے کیونکہ

پھر Questions hour آپ کو Suspend کرنا پڑے گا۔ جب تک آپ اس کو Suspend نہیں

کریں گے تو یہ کیسے کریں گے؟

سردار محمد ادریس (وزیر بلدیات و دیہی ترقی): جناب سپیکر! میری آپ سے درخواست ہے کہ اس

Question کو Defer کر دیا جائے اور اس کو بعد میں جب منسٹر صاحب یہاں پہ موجود ہوں، میری آپ

سے درخواست ہے کہ حکومت کی طرف سے بھی موقف آگیا ہے۔ یہاں منسٹر پی اینڈ ڈی اس وقت موجود

نہیں ہیں تو اس Question کو Defer کیا جائے اور اس کو بعد میں Adjournment motion کے

بجائے As a question لایا جائے اور اس میں تمام چیزوں کا احاطہ وہاں پہ ہو جائے کہ اس کے

اخراجات۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب بشیر بلور صاحب۔

جناب بشیر احمد بلور: سپیکر صاحب! زہ درخواست کوم چہ دا Questions' hour د

Suspend کرے شی او دا د کمیٹی تہ حوالہ شی، تاسو داسہ او کری چہ دا،

دیکبہ، دا عرض کوم چہ دیکبہ د دا تریژری خفا کیری نہ دیکبہ د

کرورونورویولیند کروزرز دی پکبہ، دیکبہ Pajeeros دی۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: دوئی وائی چہ Concerned Minister نیشته، مونر سرہ مواد

نشته۔ دا د کمیٹی تہ حوالہ شی نوہلتہ بہ او کری، دوئی تہ خہ اعتراض دے۔ تاسو

تپوس او کری ہاؤس نہ۔ جی مفتی صاحب تاسو۔۔۔۔

مولانا نظام الدین: دے کمیٹی بانڈی خود یو د عدم، دوئی ویلے وو چہ یرہ د دی پہ

سفارشاتو عمل نہ کیری۔ نوزہ تپوس کومہ چہ یرہ کمیٹی پہ حوالہ کولو بانڈی

دوئی خوشحالہ دی نو خہ مطلب چہ دوئی اوس مطمئن شوہ دی، چہ

سفارشاتو عمل کیری۔

جناب بشیر احمد بلور: ہغہ خو تاسو تھیک وائے چي دے باندي عمل نہ کيڙي په کميٽيو کيڙي هم خودا د کرپشن کيس دے۔ ديکيڙي خو پکار دا دي چي دا کوم خلق چي ديکيڙي Involve دي، کوم خلق ده دي، اصل کيڙي دا خبره نه ده جي مونږ ته اربونه روپے راځي باهر نه دا پراجيکٽس له او دا پراجيکٽس ډيري پيسې دي هغه په دي Land Cruisers او Pajeero باندي خرچ شي او اصل مصرف باندي نه خرچ کيڙي۔ زمونږه مقصد دا دے چي هلته حواله شي او د دي تحقيقات اوشي۔

جناب ډيپٽي سپيکر: جناب مفتي حسين احمد صاحب۔

مفتي مولانا حسين احمد: جناب سپيکر صاحب! تاسو د رواندے ما اوئے چي په دي باندي د رول 48 تحت زه نوٽس ورکومه چي بحث ږي او کړے شي چي دا خبره بالکل واضح شي۔ او مونږه ډير افسوس دا کوو چي منسٽر صاحب چي دے منسٽر صاحب د غلو سپورټ دومره ولي کوي۔

جناب ډيپٽي سپيکر: پير محمد خان صاحب!

جناب پير محمد خان: هاؤ جي۔ زما ورور د رول 48 اوئے خورول 48 کيڙي صرف تقرير ئے کيدے شي بيا انکوائري له هغه نشي تلي۔ دي تا دا پته نشته دا Question چي دے دا کميٽي ته ځکله حواله کړه که د حکومت مونږه، M.M.A. حکومت به مطمئن وي۔ دا چار ارب روپو پراجيکټ دے که دوي د کرپشن نه مطمئن وي، صفائي به کوي۔ نو زمونږه هيڅ اعتراض نشته او که دوي کرپشن ختمول غواړي نو کميٽي ته ئے اوليږه۔

جناب ډيپٽي سپيکر: محترم جناب ظفر اعظم صاحب۔ تاسو نه وائے۔ جناب عنايت الله خان صاحب۔

وزير صحت: ما مخکيڙي نه تجويز پيش کړو چي دوي چي کومه مدعا ده دوي فائده په ديکيڙي ده، دوي چي کوم Objectives دي، د دي سلسلے کيڙي دوي د زړه کومه خبره چي ده هغه خو په دي باندي کيڙي چي دوي ايډجرنمنټ موشن راوړي، دے څلورو پينځو ممبرانو چي دا کوم په ديکيڙي ډير زيات

Interested دی، ہغوې دراوړې اوپه هغې باندي بيا دغه اوشی۔ بس هغه دے اوکړی۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: Discussion خودوئ وائی چي بيا به اوشی کنه۔۔۔۔۔

جناب حبیب الرحمان: زما جی یو عرض دے کنه ایډجنرنمنټ موشن خو بيا کمیټی ته۔۔۔۔۔

Mr. Deputy Speaker: Is it the desire of the House that rules may be suspended? Those who are in favour of it may say 'Ye'. And those who are against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: the 'Ayes' have it. The question hour is suspended

جناب ڈپٹی سپیکر: بس جی، Questions, hour suspension، اوشو۔ نو اوس تا سو خه وائی چي هغه کوؤ۔۔۔۔۔

Mr. Abdul Akbar Khan: The question may be referred to the Standing Committee.

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب ظفر اعظم صاحب! خه مزه مزه او وائیہ۔

جناب محمد امین: دا کمیټی ته به حواله شی جی۔

جناب افتخار احمد خان جھگڑا: سپیکر صاحب۔۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! رولز آپ نے Suspend کر دیئے ہیں اور ابھی آپ اس موشن کو ہاؤس کو Put کر لیں۔ اگر ہاؤس اس کے Favour میں ہے کہ کمیٹی کو جائے تو ٹھیک ہے اور اگر نہیں ہے تو پھر وہ بھی ٹھیک ہے۔

Mr. Deputy Speaker: Is it the desire of the House that matter may be referred to the concerned Standing Committee. Those who are in favour of it may say 'Yes' and those who are against it may say 'No'.

Division ہو گئی۔

جناب عبدالاکبر خان: آپ Division کر لیں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جنہوں نے اس موشن کے حق میں 'Yes' کہا ہے میں ان سے گزارش کروں گا کہ وہ اپنی سیٹوں پر کھڑے ہو جائیں۔

Mr. Deputy Speaker: the 'Ayes' have it, the question is refer to concerned committee.

(تالیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: سوال نمبر 550 منجانب جناب۔۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر! اب تو Questions' hour suspend ہو گیا ہے تو آپ کس طرح پھر Next۔۔۔۔۔

جناب جمشید خان: زہ جی یو ریکویسٹ کوم۔۔۔۔۔

اراکین کی رخصت

جناب ڈپٹی سپیکر: جن معزز اراکین کی طرف سے رخصت کی درخواستیں موصول ہوئی ہیں۔ ان کے اسماء گرامی درج ذیل ہیں۔ نمبر 1 جناب مشتاق احمد غنی صاحب، ایم پی اے، آج کے لئے، جناب حفیظ اللہ خان علیزئی، ایم پی اے، 26 تا 29 کے لئے، محترم جناب شوکت حبیب صاحب، ایم پی اے، آج کے لئے، Is it the desire of the House that leave may be granted?
(The motion was carried).

Mr. Deputy Speaker: The 'Ayes' have it. Leave is granted.

جناب جمشید خان: پوائنٹ آف آرڈر سر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی، محترم جناب جمشید خان صاحب!

جناب جمشید خان: شکریہ جناب سپیکر۔ جناب سپیکر، پروں نہ بلہ ورغ ڊیر زیات باران شوہی دے او گلئے دومره شوہی ده په ټول بونیر کښې او خاص کر زما په حلقه کښې دومره گلئی شوہی ده چې ولاړ فصل ئے ټول ختم کړے دے۔ زه حکومت تا دا درخواست کوم چې زمیندار غریبانانو سره، د هغې د سروے او کړی د غریبانانو زمیندارو سره هه د امداد اعلان او کړی۔ ټول فصل ئے جی ختم شوہی دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تھیک شو جی۔ محترم جناب ظفر اعظم صاحب، وزیر قانون۔

جناب ظفر اعظم (وزیر قانون): جناب سپیکر صاحب! جمشید خان کو یقین دلاتا ہوں کہ ہم Concerned flood relief والوں کو ہدایت دیں گے کہ وہ اس کا تجزیہ لے لیں اور اس کو کر لیں۔

جناب افتخار احمد خان جھگڑا: د ظفر اعظم خان خوتراوسہ آواز نہ ووتہ جی چہی سی ایم راغے ددہ آواز اووتلو۔

جناب حبیب الرحمان: سپیکر صاحب ضروری خبرہ وہ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی جناب حبیب الرحمان صاحب۔

جناب حبیب الرحمان: مہربانی جناب سپیکر۔ پروں جی زمونہ دے اسمبلی مخے تہ د انجینئرنگ یونیورسٹی د Information technology (I.T) Students راغلی وو۔ زمونہ وزیر صاحب عنایت اللہ هغو له ورغلی وو۔ د هغوی صورتحال دا دے چہ انفارمیشن ٹیکنالوجی دا د سرکار پہ کالج کبھی چہ کوم دے شروع شوہ دہ او دیکبھی بائیس کسان دا پہ میرٹ باندی راغلی دی او باون کسانو تین لاکھ روپے Per Head ورکری دی۔ د خپلو والدین هغه وینه او خوله یو خائے کری دی۔ هغوی راوڑے دا پیسہ داخل کری دی۔ اوس خلور کاله کیبری، رومبے Badge دغی نہ اوتون کبھی دے۔ پاکستان انجینئرنگ کونسل اوسه پوری هغه Recognition نہ دے کری۔ خنگه چہ په گومل یونیورسٹی کبھی او په جہانزیب، سیدو میدیکل کالج کبھی کومه مسئلہ پیسنہ دہ دا د هغی نوعیت نہ هم سیوا گھمبیر مسئلہ دہ۔ زما جی دا عرض دے۔ یو خود خدائے فضل دے سرکاری کالج دے دا۔ بل دا شہی ډیر، منسٹیر ئے زما په خیال یعنی industries Minister هم دے سرہ Related دے، زمونہ Information technology او سائنس۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: مختصر جی۔ مختصر۔

جناب حبیب الرحمان: زما جی دا مطلب دے چہ دے د پارہ فوری طور، ایجوکیشن، درے منسٹیرے دی۔ دوئی دا مہربانی اوکری پاکستان انجینئرنگ کونسل، هغوی دا وائی چہ په لیبارٹرو کبھی Facilities نیشته نو درے منسٹیرے دے سرہ Related دی او زمونہ سی ایم صاحب ہم ناست دے کہ دوئی به تاسو باندی، کہ

هغوې سره څه امداد کول غواړې چې په Criteria باندې هغه لیبیا تره دغه برابر کوی چې دا Recognize شی فوری طور۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محترم جناب حسین احمد کاندجو صاحب۔ بس یومنت د جمعہ ورځ ده جی جمعہ ورځ ده۔

جناب حسین احمد (وزیر سائنس اینڈ ٹیکنالوجی): د حبیب الرحمان صاحب سوال بالکل درست دے۔ او انجینئرنگ یونیورسٹی انفارمیشن ٹیکنالوجی فیکلٹی اوسه پورې د انجینئرنگ کونسل سره رجسټرډ نه ده۔ دا واقعی هلکانو ته نقصان دے خو دا دے تعلق چونکه زموږ سره نه دے د گورنر صاحب سره دے۔ هغه د دې چانسلر دے نو لهدا موږ به د هغوې سره رابطه او کړو چې هغوې د دوی Help او کړی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریه مهربانی۔

شمال مغربی سرحدی صوبه فنانس (ترمیمی) آرڈیننس مجریه 2003ء کا پیش کیا جانا

Mr. Deputy Speaker: Next Item No.4, announcement from the chair, No announcement, Privileges motions

هم نشته ، Adjournment motions نشته او کال اپنشن هم نشته۔

Item no.8 introduction of North West Frontier Province finance (Amendment) ordinance, 2003. The honourable Minister for Excise and Taxation, NWFP, to please lay on the table of the House the North West Frontier Province finance (Amendment) ordinance, 2003. Honourable Minister for Excise and Taxation.

محترم جناب فضل ربانی صاحب۔

جناب فضل ربانی (وزیر محاصل و آبکاری): جناب سپیکر صاحب! میں شمال مغربی سرحدی صوبه فنانس ترمیمی آرڈیننس مجریه 2003ء کو ایوان میں ٹیبل کرنے کے لئے تحریک پیش کرتا ہوں۔

جناب بشیر احمد بلور: سپیکر صاحب! موږ مخکېني هم څو ځله دا ریکوسټ کړے وو چې موږ ته چې کوم تاسو څه Amendment راولی نو هغوې original ordinance هم موږ ته را کوئی۔ دیکېني بن دا لیکلے دے چې آرڈیننس آرټیکل

4 چہی دے - The power to make rules .Government may make rules to carry out the process of

جناب ڈپٹی سپیکر: زہ خو دا Announcement کومہ تاسو بیا اوکرے جی کہ The Ordinance Stands laid. اوس تاسو خہ وائے جی بشیر احمد بلور صاحب، مونبرہ اپوز کوؤخو مونبر دا وایو چہی مہربانی اوکری چہی مونبر تہ Original Copy مونبر تہ راکوے ما تہ خہ پتہ لگی چہی تاسو کوم یو ہغہ آرٹیکل چہی دلته ما-----

جناب ڈپٹی سپیکر: زہ ہدایت ور کوم اسمبلی سیکرٹری تہ چہی تاسو تہ Provide کری - تھیک شو جی -

جناب بشیر احمد بلور: زہ بہ تاسو تہ دا عرض اوکریم جی دا خو خلہ مونبر دے اسمبلی کبھی دا ریکویسٹ کرے دے تاسو نہ، دفتر نہ چہی کلہ تاسو آرڈیننس Amendment راولی د ہغی Original راکوے۔

آئی بی پی کے حوالے سے صحت پالیسی پر بحث

جناب ڈپٹی سپیکر: Original پکار دے - جی تھیک شو۔ Item No.9 د IBP پہ حوالہ بانڈی د صحت پالیسی بانڈی بحث۔ د دی د پارہ زہ چہی کوم دے محترم جناب انور کمال خان تہ دعوت ور کوم جی۔ محترم جناب انور کمال خان۔

جناب انور کمال خان: شکر یہ جناب سپیکر صاحب۔ سپیکر صاحب! آج اس سیشن میں ہمیں یہ ضرورت اس لئے محسوس ہوئی کہ آپ کو یاد ہو گا کہ پچھلے سیشن میں بھی ہم نے سٹینڈنگ کمیٹی کے حوالے سے ایجنڈے پہ یہ پوائنٹ رکھا تھا کہ جو ایٹوز ہم سٹینڈنگ کمیٹی کے حوالے کرتے ہیں تو انہیں قطعی طور پر نظر انداز کر دیا جاتا ہے۔ جناب سپیکر! آپ کو علم ہو گا کہ اسی ہاؤس میں آج سے تقریباً چھ سات مہینے پہلے، یہ پچھلے دسمبر کی بات ہے کہ یہاں پر آئی بی پی اجارہ داری پریکٹس کے حوالے سے ایک کال اٹینشن نوٹس کے ذریعے مختلف ممبران اسمبلی نے اس پر اپنی تقاریر کیں اور انہوں نے اس بات کو ثابت کرنے کی کوشش کی کہ پاکستان کے باقی صوبوں سندھ، بلوچستان اور پنجاب میں یہ پریکٹس رائج نہیں ہے تو آخر کیا وجہ ہے کہ صوبہ سرحد میں سال 2001 میں پرائیویٹ پریکٹس پر پابندی لگا دی گئی تھی اور ایک نیا سسٹم

Institutionalized based practice کے حوالے سے، اجارہ داری پر یکٹس کے حوالے سے یہاں پر پرائیویٹ پر یکٹس پر پابندی لگا دی گئی اور بقول اس وقت کے ڈائریکٹر، جس نے ہمیں بریفنگ دی تھی اسی حوالے سے، اسمبلی نے یہ محسوس کیا کہ اس کے لئے ایک خصوصی کمیٹی بنائی جائے تاکہ وہ اس اجارہ داری پر یکٹس کے حوالے سے حکومت وقت کو اپنی ترجیحات اور ان کی Recommendations دے دے۔ جناب سپیکر! اسی سلسلے میں اس ہاؤس کی ایک کمیٹی بنی اور جیسا کہ آپ کو علم ہے کہ جتنی بھی یہاں پر سیاسی پارٹیز ہیں، ان تمام کی نمائندگی اس کمیٹی میں تھی اور چونکہ میں اس کمیٹی کا خود چیئرمین تھا تو ہم نے بڑے Extensive طریقے سے، جتنے بھی Stake holders ہیں، جتنے بھی ڈاکٹرز ہیں یا جتنی بھی انکی نوٹینز ہیں اور ان کے علاوہ ہم نے یہاں پر سیمینارز بھی منعقد کئے تاکہ ہمیں یہ پتہ چل سکے کہ Institutionalized based practice کی ضرورت کیوں محسوس کی گئی؟ اور اس پرائیویٹ پر یکٹس پر کیوں پابندی عائد کی گئی جو کہ باقی صوبوں میں ابھی تک رائج ہے تو جناب سپیکر! اس وقت کے ڈائریکٹر جنرل ہیلتھ نے جو ہمیں بریفنگ دی ان کے کہنے کا مفہوم اور ضرورت یہ تھی کہ آج سے تقریباً دو تین سال پہلے ہمارے صدر محترم کو جس وقت یہ بریفنگ دی گئی تو انہوں نے یہ ضرورت محسوس کی کہ صوبوں میں بھی سی ایم ایچ کے حوالے سے جیسی وہاں پر پر یکٹس چلی آرہی ہے اسی حوالے سے آپ کے پرائیویٹ ہاسپٹلز میں بھی اجارہ داری پر یکٹس شروع کی جائے۔ جناب سپیکر! اس کو کسی صوبے نے Accept نہیں کیا اور صوبہ سرحد میں 2001ء میں ایک نوٹیفیکیشن اور اس کے بعد ایک آرڈیننس کے تحت اجارہ داری پر یکٹس کی اجازت دی گئی اور پرائیویٹ پر یکٹس پر Complete پابندی عائد کی گئی تو اس پر جناب والا کمیٹی نے تقریباً تین چار ماہ گزارے، مختلف ڈاکٹر صاحبان سے ان کے مشورے لئے گئے اور ان دونوں کا موازنہ کیا گیا کہ آج سے پہلے جو پرائیویٹ پر یکٹس جاری تھی اس کے کیا نتائج تھے اور آئی بی پی کے کیا فوائد یا کیا نتائج ہیں؟ جناب والا ہمیں جو اس وقت بتایا گیا تھا اور اس وقت کے ڈی جی ہیلتھ نے جو بریفنگ ہمیں دی تھی ان کا مفہوم آئی بی پی کے رائج کرنے کا یہ تھا کہ صوبے کے جتنے ڈاکٹر صاحبان ہیں، وہ انکم ٹیکس دینے سے گریز کرتے ہیں وہ او پی ڈیز Attend نہیں کرتے، وہ اپنے پرائیویٹ کلینکس کو بقول اس وقت کے ڈی جی نے اس کو ڈگری مافیا قرار دیا تھا کہ وہ ڈگری مافیا ہے، لہذا ان تمام قباحتوں کو ختم کرنے کے

لئے انہوں نے پرائیویٹ پریکٹس کو ختم کر کے آئی بی پی کو رائج کیا۔ جناب والا! اس کمیٹی نے اس سلسلے میں مختلف لوگوں سے مختلف ڈاکٹرز صاحبان سے ان کی یونین سے اور اس کے متعلق جتنے سیمینارز وغیرہ منعقد کئے تو ہمیں یہ اندازہ ہوا کہ جو مافیان کے خیال میں ڈگری گارڈن کا تھا وہ مافیا اس ڈگری گارڈن سے اٹھ کر ہسپتالوں تک لے آئے ہیں۔ اور اس میں Stake holders تھے جو کہ عوامی لوگ ہوتے ہیں جو کہ Patients ہوتے ہیں ان کو کوئی خاطر خواہ فائدہ اس آئی بی پی سے نہیں پہنچ سکا۔ جناب والا! جب ہم نے ان کا موازنہ کیا کہ فیس اس وقت پرائیویٹ پریکٹس میں لی جایا کرتی تھی اس سے دگنی فیس آئی بی پی کے حوالے سے ہسپتالوں میں لوگوں سے لی جاتی ہے اور اسی سلسلے میں جناب انہوں نے باقاعدہ ایک نوٹیفیکیشن کے ذریعے ڈاکٹروں کے لئے ایک ریٹ مقرر کیا گیا تھا کہ جو آئی بی پی کے حوالے سے آپ کو پیسے ملیں گے اس میں 60% پیسے ڈاکٹرز صاحبان کو ملیں گے 20% جو ان کے پیرامیڈیکس کو ملیں گے اور 20% ہسپتالز کو جائیں گے۔ جناب والا! اس میں کوئی شک نہیں کہ ظاہراً، Apparently, Institutionalized based practice کے حوالے سے انہوں نے ہسپتالوں میں کسی حد تک فنڈز بنانے کا ایک ذریعہ ضرور بنایا ہے لیکن کمیٹی کے ممبران نے اس وقت کے ڈائریکٹر ہیلتھ پر یہ واضح کیا کہ حکومت کی یہ پالیسی نہیں ہوتی کہ آپ ہسپتالوں کو Commercialize کر لیں آپ ہسپتالوں کو ایک انڈسٹری سمجھ کر اسے پیسے کمانے کا ذریعہ بنائیں۔ آپ کہاں سے یہ پیسہ لیکر آتے ہیں Stake holders تو آپ کے غریب عوام ہیں، آپ یہ پیسہ اگر لیتے ہیں، اگر پہلے آپ انہی ایکسٹریز پر بیس روپے لیتے تھے تو آج آپ اس کے بدلے میں سو روپے لے رہے ہیں۔ اگر آپ سی ٹی سکین کی مشین پر کسی کے ٹسٹ کرواتے تھے تو حکومت اس وقت بیس روپے لیتی تھی آج آپ ڈھائی ہزار روپے لیتے ہیں تو یہ پیسہ اگر آپ یہ سمجھتے ہیں کہ ہسپتالوں کو مل رہا ہے اور اس سے ہسپتال کی بلڈنگ بنیں گی تو میرے خیال میں جناب سپیکر یہ کسی حکومت کی بھی پالیسی نہ رہی ہے اور نہ رہے گی کہ آپ ہسپتالوں کو انڈسٹریز کے طور پر پیش کریں، غریب عوام کی جیب سے آپ پیسہ نکالیں اور اس پر آپ ہسپتال بنائیں۔ آپ دنیا کے کسی بھی ملک کو اگر دیکھیں جو کہ ایڈوانس ممالک ہیں وہاں پر اگر تعلیم کا شعبہ ہے تو آپ کے جتنے بھی سوشل سیکٹرز ہیں، چاہے وہ تعلیم سے تعلق رکھتے ہیں، چاہے وہ پبلک ہیلتھ سے تعلق رکھتے ہیں، چاہے وہ ہیلتھ سے تعلق رکھتے ہیں، یہ ایسے شعبہ

جات ہیں کہ ان میں حکومت وقت سبسڈی دیتی ہے اور لوگوں کو جتنی سہولیات فراہم کر سکتی ہے وہ لوگوں کو سہولیات فراہم کرتی ہے۔ لہذا اس کمیٹی نے اس وقت یہ فیصلہ کیا کہ آئی بی پی کو آئی بی پی جو Institutionalized based practice ہے اس کو Disqualify کیا جائے اور اس کے بدلے میں ایک ریفرنڈ طریقے سے، ایک Improved طریقے سے آپ اسی پریکٹس کی اجازت دیں لیکن جو قباحتیں اس کی سامنے آئی تھیں کہ پرائیویٹ پریکٹس یا پرائیویٹ کلینکس ہیں جو ڈاکٹر صاحبان غیر ضروری چٹیں لوگوں کو لکھ کر دیتے تھے، غیر ضروری ٹسٹس لکھ کر دیتے تھے، غیر ضروری Prescriptions لکھ کر دیتے تھے، لیبارٹریز میں کوئی کام کرنے والے آدمی نہیں تھے، ان کے Qualified نہیں ہوا کرتے تھے کہ جو Requirements ایک آپریشن تھیٹر کی ہوتی ہے، لہذا ان تمام چیزوں اور مشکلات کو مد نظر رکھتے ہوئے اس کمیٹی نے یہ فیصلہ کیا اور اس کمیٹی کے ہمارے ہیلتھ منسٹر صاحب بھی ممبر رہے ہیں۔ یہ خود بھی وقتاً فوقتاً ہماری رہنمائی کرتے رہے ہیں۔ جناب سپیکر! اس وقت کی کمیٹی نے آج سے تقریباً چھ ماہ پہلے یا چار مہینے پہلے یہ Recommendations دی کہ۔۔۔۔۔

(قطع کلامی)

جناب ڈپٹی سپیکر: انور کمال خان! تھانم تہ لہر خیال او کپری۔

جناب انور کمال خان: جی، جی، مختصر کرونگا جی۔ میرے خیال میں ایک ایک کا پی تمام ممبران کو بھی ملی ہے لیکن میں اس کے چند وہ ضروری نکات بیان کروں گا کہ اس سلسلے میں کمیٹی کی جو Recommendations سامنے آئی ہیں وہ Recommendations یہ تھیں کہ جناب والا ایک ہیلتھ ریگولیٹری اتھارٹی جو کہ Already پہلے سے بنی ہوئی ہے اس ہیلتھ ریگولیٹری اتھارٹی میں ہم نے معمولی سی Amendment کروا کر ایک پراونشل لیول کی ریگولیٹری اتھارٹی بنائی جس کو ہم نے Recommend کیا کہ اس پارلیمنٹ کے دو ممبران بھی اس ریگولیٹری کمیٹی کے ممبران ہونگے تاکہ وہ وقتاً فوقتاً ڈاکٹرز کی فیس اور انکا جو بھی طریقہ کار ہے اس کو وہ مانیٹر کر سکیں مزید یہ کہ ہم نے ڈسٹرکٹ لیول پہ اتھارٹی Extend کی اور ہم نے کہا کہ اس سلسلے میں بھی اسی علاقے کا کوئی ایم پی اے ہو جو اس کمیٹی کا ممبر ہو اور وہ کم از کم اس سسٹم کو مانیٹر کر سکے جناب والا! ہم نے یہ بھی Recommend کیا تھا کہ اگر کسی ڈاکٹر

کے پاس ایک Patient ایک دفعہ جائے اور اسکو اس ڈاکٹر کے پاس ایک مہینے کے اندر دوبارہ جانا پڑے تو اس سے دوبارہ کوئی Consultation fee نہ لی جائے اور اگر وہ ڈاکٹر انکو Recommend کرتے ہیں کہ اس کو ہسپتال میں داخل کیا جائے تو پھر اس صورت میں بھی ڈاکٹر اس سے Consultation fee نہ لے کیونکہ وہ جب ان کو ہسپتال بھیج دیتے ہیں اور وہ وہاں پر Admit ہوتے ہیں تو پھر ان کی کوئی ضرورت نہیں پڑتی کہ ڈاکٹر صاحب اس سے Consultation fee لے جناب والا! ہم نے اس سلسلے میں زکوٰۃ کے حوالے سے کہا کہ حکومت وقت انکو زکوٰۃ کے حوالے سے کچھ ایڈمنسٹریشن کو پیسے دے تاکہ ایسے دور دراز علاقے جیسے ڈی آئی خان، چترال ہوئے، ایمر جنسی Patients جب آتے ہیں تو پھر ان کو زکوٰۃ کمیٹیوں کے پاس بھیجا جاتا ہے اور چیئر مین سے Recommendations کرتے کرتے ان کی حالت بڑی خراب ہو جاتی ہے تو کچھ نہ کچھ رقوم ہم نے یہ Recommend کیا تھا کہ وہ آپ ایڈمنسٹریشن کے حوالے کریں۔ جناب والا! مختصراً یہ کہ اس آئی بی پی کو جو Recommendations ہیلتھ کے حوالے سے آئی ہیں، ہماری ریکویسٹ یہ ہے کہ اس کو تقریباً پانچ چھ مہینے گزر گئے ہیں اب مشکلات یہ ہیں کہ لوگوں کو یہ پتہ نہیں چلتا کہ یہ ایکسٹرنل سائز جو اس ہاؤس کی کمیٹی نے کی اس کا کیا فائدہ نکلا؟ آج تقریباً کوئی چار مہینے ہو گئے ہیں نہ آئی بی پی رائج ہے اور نہ آئی بی پی رائج ہے، پرائیویٹ پریکٹس ابھی بھی لوگ کرتے ہیں لیکن کاغذوں کے حساب سے قانوناً آئی بی پی ابھی بھی رائج ہے تو جناب والا، آپ کی وساطت سے کہنے کا مقصد یہ تھا کہ ہیلتھ منسٹر صاحب یہاں پر بیٹھے ہوئے ہیں ان کو چاہیے کہ وہ ایک Repeal Bill لیکر آئیں تاکہ آئی بی پی کی جو سفارشات اس کمیٹی نے دی تھیں ان پر عمل پیرا ہوں۔ جناب سپیکر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکر یہ جی۔ محترم جناب بشیر احمد بلور صاحب۔

جناب بشیر احمد بلور: محترم سپیکر صاحب دیرہ مہربانی۔ رہنمائی خبرہ دادہ چہی وخت ہم دیر کم دے او زمونہ انور کمال خان دیر پہ تفصیل سرہ خبری او کر لے۔ سپیکر صاحب! تہو لو نہ لویہ خبرہ دادہ چہی آئی بی پی چہی دے دا Institutionalized based practice حکومت شروع کرے وود دے د پارہ خنگہ چہی پہ سی ایم ایچ کبھی خلق لارشی او پہ سی ایم ایچ کبھی پرائیویٹ ڈاکٹرز چہی دی نو ہغوی مریضان گوری خو ہغوی تہ ہر قسم Facilities ہلتہ حاصل وی۔ دا تھیک خبرہ

ده چي دا پرائيويٽ پريڪٽس چي کومو ڊاڪٽرانو کولو نو هغوي هم ڊير زياتي
 کولو د هريو ڊاڪٽر د خان د پاره ليبارٽري به وه د خان د پاره ايڪسرے مشينونه
 دي هغوي په غير ضروري طريقه سره په خلقو باندې تستونه هم کوي او ايڪسرے
 هم کوي۔ په دې وجه باندې دا بنه خبره هم وه خو هغه Misuse شوه۔ د دې د
 پاره ڪميٽي ڪنڀيناسته او په دې باندې مونڙه تقريباً څنگه چي انور ڪمال خان
 خبره او ڪره ڊير، تقريباً څلور مياشته مو پرې اولگولي هغه مونڙه يو دغه پاس
 ڪرو پوره په Detail سره او بيا مونڙه راوستو، هغه رپورٽ چي دے نو هغه دے
 اسمبلي هم Adopt ڪرلو، زه صرف د منسٽر هيلٿه نه دا تپوس کوم او د قانون
 وزير صاحب هم ناست دے چي مونڙه دا دومره خواري او ڪره څنگه چي هميشه
 زمونڙه په دې فلور آف دي هاؤس باندې دا جهنگرا ده چي ڪميٽيو ته لاڙ شو نو په
 هغې لکھونو روپي هم ضائع شي او هغه بيا مونڙه دلته راشو او هاؤس ئے
 Adopt هم ڪري خو په هغې باندې عمل نه ڪيري۔ سپيڪر صاحب، دا صرف د
 دې د پاره وه چي عام خلقو ته ڊير لوءِ تڪليف په دې وو چي هسپتال ته به تلل
 هلته به عام يو ڪلرڪ به ناست وو هغه چي به د کوم ڊاڪٽر سره Understanding
 وونو د هغه ڊاڪٽر په نوم به ئے ورله پرچي ورکوله نو هغه ڊاڪٽر چي هغه
 رجسٽرار وو چي سنٽير ڊاڪٽر به وو د هغه به ڪله يو کس راغے يا نه، داسي
 حالات پيدا شول چي خلقو ماته ذاتي طور باندې پته ده چي ڊير خلق اسلام آباد
 او پنڊئي ته به ڊاڪٽرانو ته تلل ولي چي دلته په هسپتال ڪنڀي به هغوي ته ڊير
 لوءِ تڪليف وو۔ ڊائريڪٽر چي وو نو هغه بريگيڊيئر صاحب وو هغه مونڙه ته ڊير
 زيات بريفنگ هم راکرو چي دا ڊير بنه دے او په هغې باندې مونڙه
 Convince نه شولو۔ مونڙه دا ڪلاس فور خلق هم غوڀنتلي وو مونڙه دا ڊاڪٽران
 صاحبان هم غوڀنتلي وو، مونڙه د ٽولو خلقو د انٿرويو نه پس دا فيصله او ڪره چي
 داسي دے ختم ڪرے شي او آئي بي بي دے بحال ڪرے شي، Institutionalized
 based practice دے بحال ڪرے شي او آئي بي بي دے ختم ڪرے شي
 Institutionalized based practice چي دے دا دے ختم ڪرے شي او ورسره
 ورسره مو دا هم خواست ڪرے وو او په رپورٽ ڪنڀي ما ريكويسٽ هم ڪرے وو
 منسٽر فار هيلٿه نه چي کوم ڊاڪٽران ڊير زيات ڊاڪٽران چي هغه ڊير قابل

ڈاکٹران زمونر د صوبے وو هغوې استعفیٰ ورکری وی په دې وجه ئے استعفیٰ ورکړے وی چې هغوې نه غوښتل چې هغوې هسپتال ته لار شی او د هغوې پریکټس کښې داسې حالات پیدا شی۔ په هغه Recommendations کښې مونږه دا ریکویسټ هم کړے وو هیلته منسټر ته چې هغه ڈاکټران چې کوم استعفیٰ ورکړے دی هغوې دے هم واپس راشی خپل هسپتال ته، مونږ دا خواست کړے وو هیلته منسټر ته، ولې چې زمونږ دا Institutions چې دی میډیکل کالجونه چې دی دا د میډیکل د سبق خایونه چې دی هغې کښې کوم اهم ڈاکټران چې دی کوم ډیر زیات Mature ڈاکټران چې دی کوم ڈاکټران چې ډیر کوالیفائیډ دی هغوی ټولو استعفیٰ ورکړې ده هغه زمونږ Institutions چې دی د هغې په ټول پاکستان کښې اهمیت وو هغه کمپری او بیا داسې حالات پیدا شو چې داسې ووئیل شو چې د دوی دا ډگری به هم نه Accept کیری نو په دې وجه مونږه منسټر صاحب ته خواست کوؤ چیف منسټر صاحب هم ناست دے، لاء منسټر صاحب هم ناست دے چې د خدائے د پاره په دې باره کښې د بل راورټی چې دا دومره Important خبره ده، دے باندې مونږه ډیره زیاته خواری کړې ده دا د بحال کړے شی څنگه چې انور کمال خان هم خبره او کړه چې دا پرائیویټ پریکټس، آل ریډی اوس خلقو شروع کړو۔ هغه آرډیننس اوس Baseless شو خو هغه لیگل تحفظ ورته نشته د هغې وجه نه ڈاکټران هغه شان دلا سپی کوی او نه مریضانو ته هغه شان Facilities ملاویری زما به دا خواست وی چې په دې باندې قانون سازی زتر زره او کړے شی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محترم جناب عبدالاکبر خان صاحب۔

جناب عبدالاکبر خان: شکریه جناب سپیکر۔ میں آپ کا زیادہ وقت نہیں لوں گا کیونکہ Already اس پر ڈیٹیل کے ساتھ بات ہوئی ہے۔ لیکن جناب سپیکر! اسی اسمبلی نے 1999ء میں ایک ایکٹ پاس کیا تھا اور جس پر گورنر نے اس وقت دستخط کر دیئے تھے جب کہ 13 اکتوبر کو یہ اسمبلی معرض وجود میں نہیں آئی تھی اور اسی میں Health Institutions کے ریفارمز کے متعلق ایک قانون تھا لیکن جناب سپیکر، پھر جب دوسری حکومت آئی تو وقتاً فوقتاً جو Health Institution ہیں ان کو بھی اس میں شامل کر دیا اور تمام مینجمنٹ پراونشل گورنمنٹ سے لیکر، ایک حد تک Health Institution کا تو پہلے سے تھا، لیکن جب

دوسرا آرڈیننس نکالا گیا جناب سپیکر! تو وہ Medical Institutions جو تھے وہ بھی ڈسٹرکٹ کونسل کے حوالے کر دیئے گئے۔ جناب سپیکر! 28 مارچ 2001 کو ایک Amendment آئی اسی 1999 ایکٹ میں جناب سپیکر! چیف منسٹر صاحب ہنس رہے ہیں، پتہ نہیں کیا بات ہے۔ جناب سپیکر، یہ ایک Amendment تھی جو گورنر نے 28 مارچ کو نکالی اور جس میں کہا گیا کہ۔

The private practice of employees of medical institutions and health institutions mentioned in sub-section (I) and (2) shall stands prohibited with immediate effect except within the premises of the medical institutions or health institutions

جناب سپیکر! پابندی لگادی گئی کہ یہ نہیں ہوگا، 1999 کے ایکٹ میں Amendment کر کے یہ پابندی لگائی گئی تھی لیکن جناب سپیکر! خود اسی گورنر نے یکم نومبر 2002 کو جب یہ الیکشن ہو چکا تھا، جب اسے یہ پتہ تھا کہ کس کی حکومت بنے گی، کونسی حکومت آئیگی۔ جناب سپیکر! انہوں نے یکم نومبر 2002 کو ایک

آرڈیننس نکالا جناب سپیکر! جس میں لکھا گیا کہ

Private practice means the practice of consultative procedural and other diagnoses....

یہ ہوگا یہاں پر اسی میں جناب سپیکر، اب مزے کی بات آپ دیکھ لیں کہ یہی جو آرڈیننس ہے یکم نومبر 2002 کا، اسی میں جناب سپیکر! آپ اسکے Section II کے 3 کے Sub-Section (4) کو دیکھیں تو وہ

کہتے ہیں کہ The private practice of employees of medical institutions and health institutions mentioned in sub-section (I) and shall be prohibited with immediate effect

یہ وہ Wordings شامل کر دی گئی جو 28 مارچ 2002 کے آرڈیننس میں تھی چونکہ اس آرڈیننس کے تحت انہوں نے 1999 کا جو ایکٹ تھا وہ Repeal کر دیا تھا اس میں Repealing clause ہے کہ یہ

The private medical institutions, Regularization ordinance, 1984 and the Medical and Health Institutions Reforms Act, 1999 (N.W.F.P Act, No.XII of 1999) are repealed

یعنی 1999 میں جو بھی Amendments تھیں وہ ختم ہو گئیں اور انہوں نے نومبر 2002 کے اس میں یہ شامل کیا لیکن جناب سپیکر، آپ اگر آگے جائیں اور مزے کی بات ہے کہ ایک طرف تو آپ یہ کہہ رہے ہیں

اور دوسرے طرف یہ کہہ رہے ہیں Section 14 میں ہے کہ

The private practice, subject to such terms and conditions as may be prescribed by government may allow institutional private practice to be carried out by doctors of the institutions.

یعنی ادھر تو بند کر دی اور ادھر پرائیویٹ پریکٹس کو گورنمنٹ کے نوٹیفیکیشن کے ساتھ جوڑ دیا گیا کہ اگر گورنمنٹ چاہے تو آئی بی پی جس طرح انور کمال خان نے کہا، آئی بی پی کو وہ Allowed کرے مطلب یہ ہے کہ ادھر ایک سیکشن میں بندش لگا دی گئی لیکن دوسری سیکشن میں اس بندش کو Relax کیا گیا۔ گورنمنٹ اگر اس کو چاہے تو اب بھی کر سکتی ہے اسلئے میں سمجھتا ہوں جناب سپیکر کہ جو کمیٹی نے فیصلہ کیا ہے جس کی طرف انور کمال خان نے توجہ دلائی، میرے خیال میں اتنی زیادہ ضرورت نہیں ہے، ہاں اگر بہت حد تک جاتے ہیں تو آپ صرف Section 4 کو Delete کریں لیکن اگر وہ نہیں بھی کرتے ہیں تو Section 4 جو ہے وہ بالکل کلیئر ہے کہ گورنمنٹ By notification اجازت دے سکتی ہے کہ وہ آئی بی پی یعنی Institutional private practice کر سکے۔ میرے خیال میں اس میں کوئی ابہام کی بات نہیں ہے، ہیلتھ ڈیپارٹمنٹ چونکہ 1999 کے ایکٹ کو Repeal کیا گیا ہے۔ With the amendment of IBP اسی لئے جو 2002 کا ہے یکم نومبر کا، اسی میں ایک طرح کی اجازت اور اختیار دیا گیا ہے حکومت کو کہ وہ نوٹیفیکیشن کے ذریعے آئی بی پی کی اجازت دے سکتی ہے۔ Institutions سے باہر یا کہیں بھی دے سکتی ہے، اسلئے میں سمجھتا ہوں کہ چونکہ لوگوں کو کافی تکلیف ہے اور ابھی چونکہ اس کمیٹی نے فیصلہ کیا ہے اور لوگوں کو پتہ لگ گیا ہے تو اسلئے آئی بی پی پر نہیں جارہے ہیں تو اس سے اچھا ہوگا کہ گورنمنٹ ایک نوٹیفیکیشن کے ذریعے اس کو کر لے اور اس میں میرے خیال میں لاء کو اتنی Amendment کرنے کی ضرورت بھی نہیں رہے گی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکر یہ جی، محترمہ نسرین خٹک صاحبہ دوہ منتہہ کنبہ جی خکہ چہی وخت د مانخہ دے بیا منستیر صاحب بہ ہم وضاحت کوی، کنہ زما خیال دے دا کافی وو۔

محترمہ نسرین خٹک: ٹھیک ہے جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: آئی بی پی باندھی دغہ کافی وو۔ جناب فضل ربانی صاحب۔

جناب فضل رباني (وزير خوراک): جناب سپيڪر صاحب! دے عبدالاکبر خان خود ڀيري د کار خبري اوکريے خوزه حيران دايم چي په دي ملگرو داسي به دلگيدي چي هغه کله خبري کولي په نمبر نمبر روان وواوتول اووتل، واک آوت ئے اوکرو۔
جناب عبدالاکبر خان: ما خبري تاسو ته کولي، هغوي خود خبر ووي۔

جناب ڏيڻي سپيڪر: جمشيد خان صاحب تاسو خه اووئيل۔

جناب جمشيد خان: نه جي۔

جناب ڏيڻي سپيڪر: تههڪ شو۔ نو بيا منسٽر صاحب ته، محترم جناب عنايت الله خان صاحب!

جناب اميرزاده: سر! ديکني ما هم نوم ورکريے وو که ديو شو خبرو اجازت مو راکرو۔

جناب ڏيڻي سپيڪر: تاسو جي، عنايت الله يو دو منته دوي درکوم محترم جناب اميرزاده خان صاحب په دوه منته کني تاسو خبره اوکري، د مانخه وخت دے، د جمعه ورخ ده نو بيا دوي Wind up کوي۔

جناب اميرزاده: شكريه جناب سپيڪر۔ خو چي Favour کني لگيا وو هغوي ته خو پورا ٿام ورکرو خوزه دي لڙ مخالفت کوم نوماته هم لڙه موقعه راکري جي۔

جناب ڏيڻي سپيڪر: بس تاسو خلور منته واخلی زه به نورخه وایم جي۔

جناب اميرزاده: د ٿولونه رومبيے جي دا په آئي بي بي باندي کومه کميٽي جوڙه شوې ده ٿول معزز ارکان دي په کني اول خو مونڙه Terms of reference د هغوي اوگورو دا Terms of reference يو Negative list دے د آئي بي بي خلاف نو دے نه دا پته لگي چي دے کميٽي ته دا تاسک ورکريے شوې دے چي آئي بي بي په هر صورت چي وي چي دا ختم شي۔ په هغه Terms of reference کني د آئي بي بي کوم مقاصد وو کوم Objectives وو هغه Objectives ئے نه دي شامل کري بيا که تاسو دا رپورٽ اوگوري جناب سپيڪر! په دي رپورٽ کني دا سيڪريٽري هيلته کمنٽس راغلي دي د هغي روستو بيا د حيات آباد ميڊکل ڪمپليڪس د چيف ايگزيگٽو Comments دي خومره Weight depth چي هغوي

پہ Comments کنبی دی ہغہ بیا Compare کپی دیو خو ڊاکٽرانو سرہ نو تاسو تہ بہ د ڊی رپورٹ ہغہ اہمیت او ہغہ اصل چي کوم دوی Recommendations ورکری دی ہغہ اہمیت بہ ئے واضحہ شی۔ جناب سپیکر، دیکنبی د ٲولونہ غٲ Stake holders خو پہ دیکنبی عوام دی نو د افسوس خبرہ دادہ چي پہ ڊی کمیٹی کنبی دوی صرف ڊاکٽران Consult کپی دی یا ئے Medical professional consults کپی دی یا ڊی جی سیکرٲری ہیلتھ او د ٲولو نہ غٲہ خبرہ دادہ زمونہ منسٲر صاحب یو دوه درے لائنونو کنبی بغیر د ٲہ Logic نہ د دلیل نہ د آئی بی پی مخالفت کپے دے خوزہ یو ٲوس کومہ چي آئی بی پی کوم ٲریکٲس چي وو او پہ رومی نہ میاشٲو کنبی چي کوم Revenue حکومت تہ ورکوی ہغہ ٲہ تقریباً 21 کروڑ روپی دی آیا دوی متبادل داسي ٲہ میگز م جوڑ کپے دے چي د حکومت بہ د ڊی Revenue د Generate کولو ٲہ طریقہ کار بہ وی۔ جناب دے کوم ڊاکٽرانو صاحبانو د آئی بی پی پہ مخالفت کنبی چي کوم دلائل ورکری دی پہ ہغی کنبی دا ووئیلی شوی دی Practically فیل شوې دے ٲہ 99% ڊاکٽران دغہ ٲریکٲس دغہ Procedure نہ Fallow کوی نو آیا د ڊی ذمہ دار ٲوک دی چي ڊاکٽران ٲخپلہ دومرہ بد دیانٲہ دی چي ہغوی دغہ ٲالیسی دغہ Procedure نہ Fallow کوی نو د ہغی سزا عوامو تہ او حکومت د ولې ورکپے شی بجائے د ڊی دیکنبی Loopholes وو دیکنبی Flaws وو دا منو مونہرہ خو د کمیٹی دا ٲاسک وو چي پہ دیکنبی Improvements راوستے وے، پہ دیکنبی ئے اصلاحات راوستے وے، نہ چي دا یکمشت ختمول ٲکار وو۔ د آئی بی پی کوم چي کوم مقاصد وو زہ تاسو تہ ڊیر پہ مختصر الفاظو کنبی وایم اولنی خبرہ دا وی چي ٲرائیویٲ، ہیلتھ کیئر کوریگولٲ کرنا، غریب مریضونو کو غیر ضروری ٲسٹ، دوائیونو سے محفوظ کرنا، نمبر تین، ہسٲتالونو میں تجربہ کار سینیرز کی موجودگی میں سہولٲونو کو بہتر بنانا، سرکاری اٲاٲونو کا بہٲ استعمال، دیکھ بھال اور آمدنی حاصل کرنا۔ جناب یہ Terms of reference کنبی دغہ خیزونہ بالکل نہ دی Touch شوی نو ٲرائیویٲ ریگولٲ کولو د ٲارہ ہیٲ ٲہ میگز م نہ دے Adopt شوې۔ ٲولو نہ غٲہ خبرہ دا چي دوی دا وائی چي دغہ ٲریکٲس، دغہ کوم سسٲم چي وو پہ دیکنبی غریب مریضیانو تہ ہیٲ قسمہ ریلیف نہ دے ملاؤ شوې۔ نو آیا زہ دا ٲوس کوم دوی متبادل ٲہ

میکزم داسی Produce کرے دے چي په هغی غریب مریضیانو ته به ریلیف ملاؤیری۔ بل دوی دا خبره کړي ده چي دے پریکٹس سره کوم سینئر ډاکټران چي وو هغوی په دې وجه باندې دا پریسے دے چي دیکبني د غریب مریضیانو د پاره هیخ قسمه فائده نشته۔ هغوی رحمان میڈیکل انسٹیټیوټ جائن کرے دے نو آیا رحمان میڈیکل انسٹیټیوټ Rehman Medical Institute کبني کوم غریب مریضیان چي هلته ورخی چي هغوی د هغوی خدمت کوی او بیا دا هم وائی چي هغوی ته هلته کبني زیات سهولیات اور زیات تنخواگانے هم ملاؤیری۔ د دې نه د هغوی د هغه بدیانتی هغه ثبوت ملاؤیری جی۔ جناب سپیکر! د کمیټی کوم Recommendations ټولو نه غټه خبره زه تاسو ته کول غواړم هغه دا ده که دا رپورټ تاسو او کوری په دیکبني زمونږه معزز رونږه دا وائی چي په دیکبني مونږه محنت کرے دے خو ماته د یو پانږے نه علاوه چي د دوی Recommendations دے په دیکبني د دوی څه محنت شامل دے؟ په دیکبني د ډی جی هیلتھ Comments شامل کړی دی، د سیکرټری هیلتھ او داسی د چیف ایگزیکټیو او دوه درے ډاکټران او په آخره کبني دوی صرف خپله یوه پانږه Attached کړي ده چي کومے خبرې په Terms of reference کبني دے هغه په Recommendations کبني هم هغه Negative list ورکړے بغیر د څه دلائل نه بغیر د څه متبادل تجاویز نه چي په هغی کبني مریضیانو ته ریلیف ملاؤشی په هغی کبني حکومت ته داسی وسائل ملاؤشی چي هغه دغه Medical Institutions دی د هسپتالونو حالات بڼه کړی حکومت ته څه وسائل په هغی کبني Generate شی چي کوم مریضیان د هغوی ته زیات نه زیات ریلیف ملاؤشی۔ دیکبني څه قسمه میکیزم متبادل نظام هغوی نه دے وضع کرے۔ لهذا زما دا گزارش دے جی چي د هغه کمیټی نه خو دا تاثر ملاؤیری چي دلته یو څو Influential سینئر ډاکټران د اسمبلی معزز ممبرانو ته اړوچ او کړی او هغوی لاییز په طور باندې په دې فلور باندې به قانون سازی کوی، خپل د مرضی پالیسیانے به راوی د هغی عامو خلقو سره، د عوامو د اکثریت سره د هغی هیخ تعلق نشته د دې نه خو دا معلومه شوه چي د چا اړوچ نه وی، د چا چي لابی نه وی د هغه ټپوس به هیخوک نه کوی لهذا د دغه کمیټی دغه رپورټ

باندې دے پورا بحث او کړے شی، ټولو ته دے موقع ملاؤ شی او د دې فوکس زموږ په عام خلق پکار دی، غریب مریضان پکار دی نه چې یو څو ډاکټران-شکر په-

(تالیاں)

جناب مظفر سید: جناب سپیکر! ما هم په دې نوم ورکړے دے- زه په دې اوږده خبره نه کوم-

جناب ڈپټی سپیکر: مظفر سید وخت ډیر لږ دے-

جناب مظفر سید: نه جی زه په دې اوږده خبره نه کوم، زه یو سیکنډ خبره کوم-

جناب ڈپټی سپیکر: یو سیکنډ تهیک ده-

جناب مظفر سید: چونکه دا ایډجرنمنټ موشن ما او پیر محمد صاحب پیش کړے وو نو حق دا دے چې موږ به هم په دغې کښې یو سیکنډ دوه خبرې او کړو، ډیرې نه کوم خیر دے-

جناب ڈپټی سپیکر: او سیکنډ نه دوه سیکنډه، سیکنډ ټوپورا هو گیا جی-

جناب مظفر سید: دوی وائی چې یره دیکښې هیچا ډاکټرز چاته اېروچ نه دے کړے- په دیکښې ټول عوامی نمائندگان شامل دی چې پکښې د دې بینچونو او د دې بینچونو نه خلق دے- په هغې کښې ډیر زیات میتنگز شوي دی، ډاکټرز کنسلټ کړے شوي دی، راغوبنتې شوي، د هغوې مشورے اغستې شوي، د هر کیتيگری ډاکټرز- په دیکښې د هیچانه داسې څه خبره نه ده راغلې- پاتې شوه د منسټر صاحب خبره نو منسټر صاحب انتہائی غیر جانبدارانہ انداز باندې هلته تجزیه کړے ده د دواړو سسټمونو- بیا غریب مریض هر چا مدنظر ایښودے دے او د هغې په رڼا کښې د هغې په Light کښې خبره شوې ده او دا Recommendations تیار کړے شوې دی- د آئی ډی پی څه بڼه پوائنټس که یو دوه درے وو هغه هم په دیکښې ایښودے شوي دی- داسې نه ده چې هغه Totally یکسر هغه نظرانداز شوې دی، د هغې سره بڼه پوائنټس هم شته او

زیادہ تر چچی کوم دی ہغہ اغستی شوہی دی او د ہغہی پہ رنرا کنبہی Regularity
authority جو رہ شوہی دہ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تھیک شوہ جی۔ محترمہ یاسمین خان صاحبہ۔ بس جی بیا داسی
کار کوؤ یا خودا چچی دیخوا طرف والا چچی دی بحث کول غواہی نو پیر تہ ملتوی
کوؤ، پیر تہ جی محترمہ یاسمین خان صاحبہ۔

محترمہ یاسمین خان: بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔ تاسو مالہ فلور راکرو جی۔ جناب سپیکر!
اس وقت بیروزگاری سب سے بڑا مسئلہ ہے۔ ایک مزدور صبح سے شام تک مزدوری کر کے دن بھر میں اپنے
لئے 100 روپے کماتا ہے اور اگر خدا نخواستہ گھر میں بیماری آجائے تو اسکے گھر کا سارا بجٹ درہم برہم ہو جاتا
ہے کیونکہ ایک سو روپے اگر وہ کماتا ہے اور وہ 300 روپے ڈاکٹر کو فیس دیتا ہے تو بتائیں وہ 200 روپے اپنے
لئے کہاں سے لیکر آئے گا پہلا مسئلہ تو یہ ہے۔ اب اگر یہ ایک اچھا قدم تھا، تمام گورنمنٹ ڈاکٹرز پرائیویٹ
پریکٹس سے نہیں ڈرے لیکن ہوا یہ کہ تمام سرکاری ہسپتالوں میں دو بجے کے بعد ڈاکٹرز بیٹھ کر مریض چیک
کریں اور پرائیویٹ کلینک کے مقابلے میں ڈاکٹرز فیس، ایکس رے فیس میں کافی حد تک کمی رکھی گئی تھی۔
اس میں بھی اس طرح یہ ہوتا تھا کہ سرکاری ہسپتالوں میں جو بہترین مشینری ہوتی تھی اس سے بھی لوگ
مستفید ہوتے تھے اور پرائیویٹ کلینکس کے مقابلے میں سمجھتی ہوں ہمارے ہسپتالز میں ہر قسم کی
مشینری موجود ہے، ہمارے پاس کس چیز کی کمی ہے؟ ہمارے یہاں بہترین ڈاکٹرز بھی ہیں، ہمارے یہاں
بہترین مشینری بھی ہے تو پھر آپ پرائیویٹ کلینکس کو اتنی زیادہ کیوں اہمیت دیتے ہیں۔ جب ایک ضرورت
کی چیز حکومت آپ کو مہیا کرتی ہے، جب آپ کے استفادے کے لئے حکومت تمام انتظام کرتی ہے تو آپ
ڈاکٹرز کو کیوں پرائیویٹ طریقے سے علاج کرنے پر زور دیتے ہیں؟ اس کے علاوہ سب سے بڑی بات یہ تھی
کہ جو ٹیکس کے بارے میں بات آئی کہ ٹیکس چھپایا جاتا تھا، ٹیکس کی ہر قسم کی چوری ختم ہو چکی تھی اور
ٹیکس 100% آتا تھا اس سے بھی حکومت کو فائدہ ہوگا۔ جناب سپیکر! حکومت مضبوط ہوگی تو ہم بھی
مضبوط ہونگے اور ہماری حکومت میں اور عوامی حکومت میں تو کوئی فرق نہیں۔ آپ اس بات کو اپنے لئے
خطرہ کیوں محسوس کرتے ہیں؟ یہ تو حکومت کے بھی فائدے کی چیز ہے اور غریب عوام کے فائدے کی بھی
چیز ہے۔ اس میں یہ بھی ہوتا تھا کہ باہر لیبارٹری اور کلینکس میں اکثر غیر کوالیفائڈ لوگ بیٹھ جایا کرتے تھے

اور وہ پریکٹس کیا کرتے تھے اور نیم حکیم خطرہ جان کے مصداق عوام کی زندگیوں سے کھیل رہے ہوتے تھے اور جو لوگ ہاسپٹلز میں ہوتے تھے وہ کوالیفائڈ ہوتے تھے اور ان سے براہ راست لوگوں کا رابطہ ہوتا تھا تو اس طرح کوالیفائڈ لوگوں سے واسطہ پڑتا تھا۔ اسلئے یہ کوئی خطرے کی بات نہیں ہے، یہ کوئی غلط چیز نہیں ہے۔
جناب ڈپٹی سپیکر: جناب کاشف اعظم صاحب۔

جناب کاشف اعظم: سپیکر صاحب! زہ پہ رشتیا یو منت اخلم۔ زہ بہ صرف دو مرہ او وایم۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: زہ بہ گھری تہ گورم۔

جناب کاشف اعظم: ہاں بالکل جی۔ د امیرزادہ خان صاحب د خبرہ بہ ہم زہ حمایت او کرم۔ ہغہ ڊیر بنکلی انداز کنبی خپلے خبری (تالیاں) او زہ بہ دا او وایم بلکہ امیرزادہ صاحب تہ بہ خراج تحسین پیش کرم چہ ہغہ د ڊ بگری مافیا پہ Influence کنبی رانغلو او ہغہ یوہ ڊیرہ حق خبرہ او کرمہ او زہ بہ دا ہم او وایم چہ دا رپورٹ، دوئی اول نہ مازغہ دے تہ جو رکری وو دے کمیٹی تہ او ہر چا، چہ شوک وو، چہ یرہ مونز بہ دا آئی بی پی ختموؤ۔ بلکہ جانبدارانہ کردار تے ادا کرو او دوئی دغہ پرها لکھا ڊاکوان چہ کوم دی پہ دہی معاشرہ کنبی، د ہغوی پہ Influence کنبی راغلل، د ہغوی پہ پریشر کنبی راغلل او د یو شو خلقو د پارہ دوئی دغہ شئ Merit او Demerit او نہ کتل او دا پالیسی چہ کوم دہ دوئی ختمہ کرہ۔

Mr. Anwar Kamal: Point of explanation Sir.

جناب ڈپٹی سپیکر: انور کمال خان۔

جناب انور کمال خان: زہ دا وایم چہ دے معزز اراکینو تہ دا حق شتہ چہ ہغہ اختلاف رائے او کری خو سوال دا پیدا کیری چہ پہ چا باندی دا اعتراض کول چہ دوئی پہ پریشر کنبی راغلی دی نو زہ ستاسو پہ وساطت سرہ دا ورتہ وایم چہ انشاء العزیز مونزہ داسی کسان یو چہ د چا د پریشر لاندی نہ راخو بلکہ زہ اوس ہم دا ورتہ وینا کوم چہ ہغہ وخت دا منسٹر صاحب ناست دے چہ دا کومے فیصلی شوی دی دا د حکومت پہ ایما باندی شوی دی تاسو پہ دہی باندی

اعتراض کوئی، تاسو کمیٹی باندی نہ کوئی، تاسو پہ خپل باندی اعتراض کوئی نو ذاتی هغه به تاسو قطعاً نه کوی چې مونږه د چا د پریشر د لاندې راغلی وو۔ پریشر په مونږه باندې هغه وخت راغلی وو چې چا مونږ ته دا وئیی چې هغه ډاکټران چې چا د دې نه استعفیٰ گانے ورکړی دی هغه به تاسو لازماً واپس راولی او دے ځائے کبني به ئے تاسو بیا Accommodate کوی نو هغه پریشر وو په مونږه باندی او مونږه ورته اووئیلی چې کوم Terms of reference مونږ ته ملاؤ شوی دی د هغې لاندې یو سرے Voluntarily دے خپل دی پروفیشن نه استعفیٰ ورکړی نو دا د کمیٹی کار نه دے چې مونږه به Recommendation ورکوؤ او تاسو به ئیی واپس راولی حکومت دے پخپله باندې هغه خلق واپس واخلی کنه کنټریکت باندې د واخلی په مونږه باندې د ازورورتوب ولی کوئی زه نه صرف تر دومره حده پوری وایم چې پریشر تر دومره حده پوری په مونږه Develop غوی دی چې هغه وخت کبني دوی یو داسی بل پیش کوؤ په هاؤس کبني چې هغه د ډاکټرانو د Accommodate کولو د پاره د ستاسو د سروس هغه Structure ئی هم Change کولو مونږه ورته ووئیلی چې د یو فرد د پاره تاسو قانون سازی نشی کولی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب عبدالاکبر خان صاحب۔

جناب عبدالاکبر خان: زما پوائنټ آف آرډر دے چې Are we disusing the report of committee? No of the report has already been adopted. افسوس دا کوم چې کله دا رپورټ Adopt کیدو نو دا نن چې دا کوم خلق د هغې مخالفت کوی دا خو هغه ټائم پکار وو چې هغوی پاسیدلے وے او چې ئے ووئیلے وے چې مونږه د دی مخالفت کوؤ تقریرونه ئے کړے وے نن خو مونږه آئی بی پی د صحت په پالیسی په خواله باندې Discussion کوؤ۔ We are not discussing the report of the committee. ځکه چې کوم دے د چا چې خواهش وو هغه وخت کبني ورله پکار وو چې خبرې کړے وے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب پیر محمد خان۔

جناب پیر محمد خان: زہ پکبني مووريم ڇڪه لڙ مختصر غوندي خبره كوم ما هم دا خبره
كول غوبنتل خو عبدالاکبر خان صاحب او ڪرہ۔

جناب ڏيڻي سپيڪر: دلته به يوه بجه باندي مونخ ڪيري۔

جناب پير محمد خان: او تههيك ده د خدائے فضل دے مونڙه ٽول د مونخ پابند يو۔

جناب ڏيڻي سپيڪر: بس تاسو مختصر ڪري۔

جناب پير محمد خان: سپيڪر صاحب! يوه خبره زمونڙ دے بعضو رونڙو پکبني او ڪرہ
چي د دوي ايڪ ايڪ ڪروڙ روپي آمدن وو خوزه به دا عرض او ڪرم چي دا مونڙه
ٽوله جائزه اغستي وه دي ڪميتي ڪبني بيشتتر آمدن چي صرف د ايڪسريه او سي
ٿي سڪين دے د هغي پکبني يعني بيشتتر آمدن د هغي دے او دوئمہ دا ده چي
مونڙه چي د دي خيز د جائزه اغستي وه چي غريب سره پکبني ختم دے تباہ دے
روڪ دے چي سره هسپتال ته سحر لار شي VIP لار شي نو هغه ڊاڪٽران VIP
اول گوري او دا غريبنان روستو پاتي ڪيري مازيگر د هغه سره پيسي نشته دارو
پيسي نه وي د غريب نه په ڊگري ڪبني هم 300 روپي فيس اخلي او هلته ٿي تره
نه هم اخلي د هغه د پاره خوپه ديڪبني شه رعایت چي شه نه وو۔ ٽسٽونه بيا دوه
قسمه مريض دے سپيڪر صاحب، په دي يوارڊ ڪبني دوه مريضان داخل دي يو
سحر راغله معائنه ٿي ڪري ده، دے فري دے بل مازيگر معائنه ڪري ده دے په
پيسو دے يعني په يوارڊ ڪبني دوه مريضان دي د Morning-evening دي د
پاره پيسي دي د بل د پاره پيسي نشته۔ يو ته به مفت دوائی ملاويڙي بل ته به نه،
VIP چي سحر لار شي د ته مفت ملاويڙي دا بل غريب چي مازيگر لار شي د ته
په پيسو باندي ملاويڙي نو په هغي ڪبني چي رعایت نه وو مونڙه ڇڪه دا جائزه
اغستي ده نو دي نه پس ما دا يو شو Point اوليڪل خو هغه تاسو وائي چي ٽائم
ڪم دے۔

مياں نثار گل: زه جي يو عرض كوم۔ آئي بي بي باندي خبره نه ڪوو۔

وزير قانون: منسٽر صاحب Wind up ڪے لئ ٽائم دے ديں۔

میاں نثار گل: یو عرض کوم۔ آئی بی بی باندی خبرہ کوم۔ یومنٹ ما یو عرض کوؤ، عرض مے دادے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: د دے سرہ متعلق دے جی؟

میاں نثار گل: د دے سرہ متعلق دے جی۔ اوس خدائے پاک فضل دے چے پہ ایوان کبھی تولو پارٹی اپوزیشن لیڈر انتخاب کرے دے خو چے مونر پاسو نو تہ راتہ وائی چے د دوه منتیو نہ زیاتی خبری نہ شی کولی او چے ہغہ پاسی ہغوی تہ 15، 15 منٹ تقریر ورکوی نو دا پکار دی چے د اپوزیشن لیڈر تہ 15 منٹ ورکوی کہ 20 ورکوی خودا نور۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تاسو میاں صاحب پہ Discussion باندی پابندی نہ شی لگولی او نہ تاسو پہ ہغی باندی ہدایت ورکولی شی۔ چیئر چے کوم دے ہغہ خپل Discretion او خپل اختیارات باندی پوہیری ہغہ د ہغی نہ باقاعدہ واقف دے (شور) مولانا ذاکر اللہ خان صاحب، نہ ڈاکٹر ذاکر اللہ خان صاحب۔

میاں نثار گل: مونر تہ بہ جی تائم را کوئی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: عنایت اللہ خان صاحب، وزیر صحت محترم جناب وزیر صحت صاحب۔

ڈاکٹر امتیاز سلطان بخاری: جناب سپیکر آئی بی پی میں جتنی Discussion ہو چکی ہے وہ انتہا سے زیادہ ہے۔

آئی بی پی پر جتنی Discussion ہو چکی ہے وہ ہمارے چیئر مین انور کمال صاحب اسکی Detail بتا چکے ہیں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تھیک شو جی، تاسو د غی حق کبھی نیی، محترم جناب عنایت اللہ خان صاحب وزیر صحت۔

جناب عنایت اللہ (وزیر صحت): بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔ اول د محترم رور امیر زادہ خان چے نکات اوچت کری دی د ہغی حوالے سرہ شو گزارشات کوم محترم عبدالاکبر خان صاحب خبرہ اوکرہ چے دا رپورت یو خل پہ اسمبلی کبھی Adopt شوے دے، Unanimously او د دے رپورت د جو ریڈو د پارہ اسمبلی۔۔۔۔

جناب امیرزادہ: جی Unanimously نہ دے جی۔ مونبرہ ہغہ وخت کبني ہم Oppose کرے دے۔

وزیر صحت: جی، پہ دے اسمبلی کبني پیش شوے دے او د دے Terms of reference چي دی دا Dictated Terms of reference نہ وو بلکہ دا آنریبل سپیکر آف دی پراونشنل اسمبلی دا Terms of reference دا دغہ کری وو۔ او ہرہ کمیٹی چي جو ریبری د هغی د پارہ Terms of reference, develop کبني۔ هغہ آنریبل سپیکر جو ریبری وو۔ دا Dictated نہ وو۔ کوم ایڈجرمنٹ موشن چي راغله وو نو هغہ د آئی بی پی پہ مخالفت کبني راغله وو چي آئی بی پی او د هغہ ایڈجرمنٹ موشن پہ بنیاد باندی بیا Terms of reference جو ریبری وو۔ دوہ ایڈجرمنٹ موشن راغله وو یو محترم پیر محمد خان صاحب راوڑے وو او یو مظفر سید، او پہ هغی کبني هغہ دا وئیلی وو چي د آئی بی پی اثرات پہ میڈیکل ایجوکیشن باندی ہم بد دی او د غریب د health care delivery system باندی Patient تہ چي کوم دغہ دے، د هغی پہ Services باندی ہم د هغی اثر پریوتے دے۔ نو پہ دغہ بنیاد باندی دا TORs آنریبل سپیکر جو ریبری دی نو لہذا محترم ممبر صاحب چي دا کومہ خبرہ کرے دہ نو د دے سرہ زہ اتفاق نہ کوم، بلکہ دا د چیئر حیثیت تے مجروح کرو۔ پہ دے باندی، کوم دوئی، یوہ خبرہ دا او کرہ چي دوہ کروڑہ روپی، یویشٹ کروڑہ روپی انکم د دے نہ راغله دے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: یویشٹ (21)۔

وزیر صحت: د ڈائریکٹر جنرل ہیلتھ سروسز چي خوک د دے پہ شا باندی کوم بنیادی Brains کار کول۔ تیر شوے ڈائریکٹر جنرل ہیلتھ سروسز د هغی Statement پہ ریکارڈ باندی دے۔ دوہ کروڑہ روپی Net income د دے نہ راغله دے، پہ تولو صوبہ کبني۔

جناب ڈپٹی سپیکر: 21 نہ دے۔

وزیر صحت: دوہ کروڑہ کبني چي دے، خنگہ چي پیر محمد خان صاحب ذکر او کرو پہ دیکبني Uses charges ہم دوئی شامل کری دی۔ هغہ Uses charges چي هغہ د آئی بی پی د راتلو نہ وروستو دوئی ڈبل کرل۔ هغہ uses charges ہم

پڪبني ڏي۔ او دا دوه ڪروڙه روپي نه دوي بيا دا ايدمنسٽريشن خرچي، هغه ترے
دوي نه ده Delete ڪري۔ لھذا Zero، Net income دے۔ Zero ، Net income
دے۔ Net income پڪبني بالڪل نشته دے۔۔۔۔

جناب اميرزاده: دا جي 213 ملين۔۔۔۔

جناب ڏيڻي سپيڪر: تاسو ڪيبنيني دوي دغه کوي، Interference۔۔۔۔

جناب اميرزاده: نه جي شه Clearance ڪوم۔

جناب ڏيڻي سپيڪر: نه نه بس، تاسو دوباره۔۔۔۔

جناب اميرزاده: 213 ملين، دا Figure غلط دے۔

جناب ڏيڻي سپيڪر: تاسو ڪيبنيني interference مه ڪوي۔

جناب اميرزاده: د ڪوم رولز لاندې ته پاسے، اوس هغه پريڊه۔ خپل وضاحت کوي
ڪنه۔

وزير صحت: 213، زه وضاحت ڪوم، دا دے چي ڪوم 21 ڪروڙ وائي نو دوي
Confuse شوي ڏي۔ دا 21 ڪروڙ ڪبني د ڊاڪٽر Share، په ديڪبني د
پيراميڊڪس Share په ديڪبني د هسپتال د ستاف Share هغه 21 ڪروڙ روپي
دے۔ بيا چي دوي Share، net income ڪرے دے نو هغه په ٽولو صوبه ڪبني دوه
ڪروڙه دے۔ نو دوه ڪروڙه ڪبني بيا دوي هغه user charges چي د هسپتال انڪم
دے۔ هسپتال ته راخي او هغه دوي د آئي بي بي د راوستو نه وروستو ڊبل ڪري
وو۔ هغه User charges ئے هم پڪبني شامل ڪري ڏي په ديڪبني بيا د پرائيويت
رومز پيسې هم دوي شامل ڪري ڏي۔ حالانڪه هغه خو هسپتال ڪبني normally
راخي۔ دهغي د آئي بي بي سره شه تعلق دے۔ دا ٽول ئے پڪبني شامل ڪري ڏي۔
بيا ئے د ڊي نه Utility Bills نه ڏي Delete ڪري۔ د ڊي نه ئے Administrative
charges نه ڏي Delete ڪري۔۔۔۔

جناب اميرزاده: نه جي دا۔۔۔۔

جناب ڏيڻي سپيڪر: اميرزاده ته رولز ماته او بنايه هغي نه پس بيا ته پاسه۔

وزير صحت: لہذا دوی چي شہ Statement ورکرو دے سرہ زہ اختلاف کوم۔ دا بالکل پہ ریکارڈ دا بنائی، د ہیلتھ دیپارٹمنٹ او د ڈائریکٹر جنرل ہیلتھ سروسز چي کوم دغہ پیش کری وو۔ د هغې مطابق دا دغہ غلط دے۔ دا کاشف اعظم ورور چي کومہ خبرہ او کرہ نوزہ، شوک هم په ديکبني نه دی Dictate شوې۔ دا Hounourable august House دے۔ په ديکبني د ټولو جماعتونو نمائندگان، پارليمنتري ليډرز شامل وو۔ هغه ډير زيات د بڼه Status او د ډير بڼه Dignity او د يو Character مالکان دی۔ هغه د چا په اثر کبني هم نه راخي او بلکه زما د علم مطابق د کميتي په چيرمين باندې نو دا Pressure وو چي آئي بي بي Reverse، مه ئے Scrap کوه او په هغه باندې ډير هائي پريشر وو، لہذا هغه Pressure, Resist کرے دے۔ د هغه خلقو چي چا وئيل چي آئي بي بي تاسو مه Reverse کوئ۔ نو د ډي سره هم زما اختلاف دے او په ډي باندې خو سير حاصل بحث شوې دے۔ Discussion په شوې دی۔ Debate په شوې دے۔ د هغې په نتيجه کبني دا په تبي وي باندې Debate شوې دے۔ په ډي باندې نيوز نائيټ کبني په هم شوې دی۔ پرې نيوز مارنگ کبني پرې هم شوې دی۔ انور کمال خان تلے دے هغې ته، زه تلے يم، زمونږه نور ډائريکټر جنرل هيلتھ سروسز تلے دے او په ډي باندې دومره زيات Discussion او Debate نه وروستو مونږه دے نتيجه ته رسيدلي يو چي دے د هيلتھ کثير ډيليوږي سروسز Improve نه کرل بلکه په هغې باندې ئے اثر واچلولو۔ التيا ئے، چي کوم (Un-ethical practice) په ډبگري کبني شروع وو۔ هغې ته Legal cover ملاؤ شو او هغه د هسپتال د جهت لاندې دننه شروع شو او هسپتال کبني دننه په سحر کبني د OTs چي کوم دغہ وو۔ په نارمل دغہ کبني، د هغې ريت ورو ورو کميدو او ډاکټرانو به د دغے Abuse کوؤ۔ چي خلق به ئے مازيگر ټائم ته راخلل او په مازيگر ټائم کبني به ئے خلق کتل۔ لہذا د سحر نه او بي ډي لوئيدله۔ په Ots کبني چي کوم د آپريشن تعداد وو هغه د سحر نه زياتيدو او خلق ورو ورو مازيگر ته شفټ کيدل۔ کوالټي کيتر خلقو ته په ډي نه ملاويدو، ډاکټرانو استعفي ورکړه۔ هغوې لارل، چي کوم بڼه ډاکټران وو، د بڼه Repute ډاکټران وو، هغه ډبگري ته لارل، لہذا دا په ډي مختلفو وجوہاتو باندې اسمبلي دافيصله

او کړه-دازما د یو Sentence چې د وئ حواله ورکړه- نو زما یو Sentence نه وو بلکه په دې باندې ما دلائل و وئیلی دی- خو دا په هغه وخت کې چې دا یو Sentence راغی، چې کله د کمیټې چیئرمین د ممبرانو نه رائے اغستله چې آخری رائے ستاسو څه ده- Conclusion کېږي، نو دغه یو Sentence چې دے Quote کوی نو دا دلائل ما په هغې کېږي ورکړی دی او زه د وئ سره اتفاق کوم- د محترمو نورو ممبرانو صاحبانو سره، د کمیټې د ممبرانو سره او د پارلیمنټري لیډرز سره چې په دیکېږي ډیر زیات تاخیر او شو او تاخیر په دې باندې وولکه څه رنگ چې عبدالاکبر خان او وئیل چې دا د یو ایگزیکټیو آرډرز په نتیجه کېږي کیدله- نو مونږه په ابتداء کېږي دا خیال وو چې دا د ایگزیکټیو آرډرز په نتیجه کېږي کیري او د لاء ډیپارټمنټ سره Consultation او کړو نو د هغې دغه دا راغی چې دا د ایگزیکټیو په نتیجه کېږي نه کیري- بلکه 1999 ایکټ کېږي چې گورنر صاحب کوم ترمیم کړی دے او کوم دغه کړی دے نو دغه ترمیم کېږي به مونږ دوباره Amendment راوړو- دغه کلارز به Delete کوؤ- نو د هغې په نتیجه کېږي به مونږه آئی بی پی، دا به Scrap شی- هغه به ختم شی- او پرائیویټ پریکټس به شروع شی- د دې نه وروستو دا بیا کیبېنت ته مونږه یوړو- بل پکېږي ضروری خبره دا وه لکه څنگه انور کمال خان او وئیل او د انور کمال خان مؤقف دا وو- او د کمیټې د نورو ممبرانو مؤقف دا وو چې د دې په TOR s کېږي د Doctors re-instatement نېشته دے- د کمیټې د څه ممبرانو دا خیال وو چې په دې TORs کېږي چونکه د دې خبرې ذکر دے چې په میډیکل ایجوکیشن باندې د دې څه effect شوې دے- په هسپتالونو د دې څه Effect شوې دے- نو دا دے خبرې ته اشاره کوی- چې دیکېږي د ډاکټرانو د Re-instatement ذکر هم شته- لهدا مونږه وروستو دا کلارز شامل کړو- د ډاکټرانو د Re-instatement، کیبېنت ته بل لارو او په کیبېنت ریلیف پیکج غوښتو- کیبېنت، لکه څنگه چې آنریبل ممبرانو سره دا فکر دے او دا سوچ دے- چې که دا آئی بی پی، Scrap شی نو متبادل به خلقو ته څه شے ملاؤ شی- هغه غریبو خلقو ته چې کوم د ډېگري کلچر شکار دی کوم په هسپتال کېږي د Tourism شکار دی- د وئ ته به څه ریلیف ملاؤ شی- نو کیبېنت دغه ریلیف پیکج

غوبنتوهڻي باندې ڪميٽي هم ڪار ڪري و، مونڙه هر Further ڪار ڪرو۔ يو Comprehensive ريليف پيڪيج مونڙه تيار ڪرو۔ مونڙه هغه ته ڪيبيٽ ته ايخوڏي دے۔ هغه بل هم مونڙه ڪيبيٽ ته ايخوڏي دے۔ زما خيال دے چي 29 تاريخ باندې ڪيبيٽ ميٽنگ Expected دے۔ يا د دې نه وروستو محترم وزير اعليٰ صاحب ته مونڙه درخواست ڪري دے چي هم د دې سيشن دوران ڪنبي د ڪيبيٽ ميٽنگ او ڪري او هم د دې سيشن دوران ڪنبي د ڪيبيٽ ميٽنگ او ڪري او هم د دې سيشن دوران ڪنبي به مونڙه د آئي بي بي دا بل راورو (تالياں) دا درخواست ما مخڪنبي هم وزير اعليٰ صاحب ته ڪري و۔ اوس فلور آف دي هاؤس باندې هم ڪوم چي د سيشن دوران ڪنبي د مونڙه له دا موقع راکري۔ خڪه چي ديڪنبي دا غير ضروري ڄومره تاخير اوشو۔ د دې وجه نه حقيقت دا دے چي خلقو ته مشڪلات شته، تڪليف شته دے او مونڙه د زره نه غواړو، بجائے د دې چي مونڙه په ڊبگري ڪنبي ڪوم Unethical practice ڪيري۔ هغه هسپتال ته راورو، پڪار دے چي مونڙه په ڊبگري ڪنبي ڪوم Unethical practice ڪيري چي هغه Regulate ڪرو۔ د حڪومت په دې باندبفكر او نظر دے۔ او د هڻي د پاره مو Health Regulatory Authority جوڙه ڪري دے۔ هڻي ته مو خپل ڪار حواله ڪري دے۔ هڻي په اول فيز ڪنبي Fee structure regulate ڪوي او په هڻي باندې ڪار ڪوي۔ او چي Fee structure regulate ڪري۔ د هڻي نه وروستو به دا ٽول Unethical practice ان شاء الله مونڙه ختمه و۔ دا به ٽائم اخلي۔ بهر حال ڊير لوائے ڪار دے۔ نو حڪومت سره د دې سوچ شته دے۔ حڪومت په هڻي باندې ڪار ڪوي زه ٽولو ممبرانو ته يقين دہاني ور ڪوم چي ان شاء الله ستاسو چي ڪوم آراء دے۔ ستاسو چي ڪوم سفارشات دي د هڻي مونڙه احترام ڪوؤ۔ او ان شاء الله ڊير زر به مونڙه د اسمبلي په فلور باندې راورو او اميد لرم چي ٽول به د هڻي بيا۔۔۔

مولانا امان الله: جناب سپيڪر صاحب! پوائنٽ آف آرڊر جناب سپيڪر صاحب،
 ز مونڙه محترم منسٽر صاحب د هيلٿ۔۔۔۔
جناب ڊپٽي سپيڪر: محترم امان الله حقاني صاحب! جي۔

مولانا امام اللہ: زمونر منسٹر صاحب د ہیلتھ ریگولیتیری اتھارٹی خبرہ او کرہ۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: (ایک ممبر کی طرف اشارہ کرتے ہوئے) یو منت دوی کوی۔ جی

مولانا امام اللہ: زمونر محترم منسٹر صاحب د ہیلتھ ریگولیتیری اتھارٹی چہ کومہ خبرہ او کرہ۔ دیکھنہ جی چہ تراوسہ پورہ کوم کسان اغستہ شوہ دی۔ زما پہ خیال ہغہ خو بالکل خان لہ یو مافیادہ۔ داسہ کسان دی چہ د ہغوہ دے صوبہ سرہ تعلق ہم نشتہ دے۔ نو زہ وایم چہ پہ دیکھنہ د عوامی نمائندگان واغستہ شی۔ او عوامی نمائندگان چہ دیکھنہ ترخو پورہ نہ وی۔۔۔۔

محترمہ نگہت یاسمین اور کزئی: جناب سپیکر!۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محترم جناب مولانا فضل علی صاحب!

محترمہ نگہت یاسمین اور کزئی: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: فضل علی صاحب!۔۔۔۔

مولانا امام اللہ: د غلطو کارو نو مخ نیوے نشی کیدے۔

محترمہ نگہت یاسمین اور کزئی: جناب سپیکر صاحب! ایک چھوٹی سی بات کرنے کی اجازت چاہتی ہوں۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محترمہ نگہت اور کزئی صاحبہ۔

محترمہ نگہت یاسمین اور کزئی: جناب سپیکر صاحب! کل اس فلور پہ ایک بات ہوئی تھی نمبر 3 سکول کے حوالے سے۔ اور اس پر چیف منسٹر صاحب کا میں شکریہ ادا کرتی ہوں، انہوں نے بھی اور ملک ظفر اعظم صاحب نے بھی اور ہمارے منسٹر ایجوکیشن نے بھی ہمیں یقین دہانی کروائی تھی۔ لیکن آج صبح جو بات ہوئی ہے اس کو سٹیٹنگ کمیٹی کے حوالے کرنے کی تو اگر آپ مہربانی کر کے اس کو سٹیٹنگ کمیٹی کے حوالے کر دیں تاکہ اس کی انکواری ہو جائے اور جو اس میں قصور وار لوگ ہیں ان کو کیفر کردار تک پہنچایا جائے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تاسو Move کرئی جی کنہ۔ تھیک شو جی۔ تاسو تحریک Move کرئی جی نو۔

مولانا فضل علی (وزیر تعلیم): بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ۔ میں تحریک پیش کرتا ہوں۔۔۔۔

مولانا عصمت اللہ: یوہ خبرہ زہ مخکھنہ عرض کوم بیا د۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: نہ نہ، دا بس راغلہ پکبنی، مولانا صاحب نہ مولانا فضل علی صاحب وزیر تعلیم۔۔۔

مولانا فضل علی (وزیر تعلیم): میں تحریک پیش کرتا ہوں کہ نمبر 3 سکول کے سکینڈل کے بارے میں جو رپورٹ ڈیپارٹمنٹ یا پی ٹی ایس کی طرف سے آئی تھی اس سے ہم مطمئن نہیں ہیں۔ لہذا یہ مسئلہ سٹیڈنگ کمیٹی کے حوالے کیا جائے تاکہ مکمل رپورٹ سامنے آسکے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ٹھیک ہے جی۔ شکر یہ۔

مولانا امام اللہ: دیکھنی د جی د بنا ردا تہول سکولونہ شامل کرے شی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: تھیک شو جی۔ ہغہ بہ بیا تا سو کمیٹی کبنی Discuss کرنی۔ زہ دے ہاؤس نہ تپوس کوم جی۔

Is it the desire of the House that the motion moved by honourable Minister for Education, Maulana Fazal Ali, be referred to the concerned standing committee? Those who are in favour of it may 'Yes' and those who are against it may say 'No'

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The 'Ayes' have it. The matter is referred to the concerned Standing Committee, thank you. The sitting is adjourned till 09:30 am of Monday Morning, the 29th September 2003 Insha Allah.

(اجلاس بروز سوموار مورخہ 29 ستمبر 2003ء صبح ساڑھے نو بجے تک کے لئے ملتوی ہو گیا)